



## Statliga företag

---

### Sammanfattning

I betänkandet behandlas 2010 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2009/10:140) och en redogörelse från Riksrevisionens styrelse om AB Svensk Exportkredit (2010/11:RRS6) samt ett tjugotal motioner om statliga företag. Utskottet föreslår, med anledning av ett par motioner, att riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2007 om att regeringen får avyttra statens aktier i Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB. Vidare föreslås riksdagen besluta att återkalla det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2008 om att regeringen får minska statens ägarandel som lägst ned till 34 % av rösterna i Posten Norden AB. Utskottet anser också att riksdagen ska återkalla det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2001 avseende dåvarande Telia AB och de bemyndiganden som riksdagen lämnade våren 2007 avseende Telia Sonera AB och göra ett tillkännagivande om accessnätet. I en reservation (M, FP, C, KD) avvisas utskottets nu nämnda förslag.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen, genom ett tillkännagivande och med bifall till ett motionsyrkande, ska klargöra att Vattenfall AB ska förbli ett helägt statligt bolag. Detta avvisas i en reservation (M, FP, C, KD).

Slutligen avstyrker utskottet ett tjugotal motionsyrkanden om specifika företag med statligt ägande – Nordea Bank AB, AB Svenska Spel, Lernia AB, SAS AB, Vattenfall AB (vad gäller bolagets uppdrag), SJ AB, Sveaskog AB och AB Svensk Exportkredit – samt yrkanden allmänt om ägarstyrning och jämställdhet. När det gäller Svensk Exportkredit förutsätter utskottet att regeringen för riksdagen redovisar slutsatser och vidtagna åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning av bolaget och redogör för sin ägarstyrning av bolaget. Utskottet föreslår att regeringens skrivelse och redogörelsen från Riksrevisionens styrelse läggs till handlingarna.

# Innehållsförteckning

Sammanfattning .....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut .....	4
Redogörelse för ärendet .....	6
Utskottets överväganden .....	7
Skrivelsen om statliga företag .....	7
Riksrevisionens styrelses redogörelse .....	8
Riksrevisionens granskningsrapport .....	8
Styrelsens överväganden .....	10
Motionerna .....	11
Inledning .....	11
Motioner om försäljning av företag med statligt ägande .....	11
Försäljningsmandat .....	11
AB Svenska Spel .....	13
Lernia AB .....	13
SAS AB .....	14
Motioner om förvaltning av företag med statligt ägande .....	14
Vattenfall AB .....	14
SJ AB .....	16
Telia Sonera AB .....	16
Sveaskog AB .....	17
AB Svensk Exportkredit .....	17
Ägarstyrning allmänt .....	18
Jämställdhet .....	18
Vissa kompletterande uppgifter .....	19
Tidigare riksdagsbehandling .....	19
Information i budgetpropositionen .....	19
Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB .....	20
Posten Norden AB .....	20
Telia Sonera AB .....	21
SAS AB .....	22
Vattenfall AB .....	23
Nordea Bank AB .....	24
Sveaskog AB .....	25
SJ AB .....	25
AB Svensk Exportkredit .....	26
Utskottets ställningstagande .....	27
Inledning .....	27
Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB .....	28
Nordea Bank AB .....	29
AB Svenska Spel och Lernia AB .....	29
SAS AB .....	29
Statens ägande av Vattenfall AB .....	30
Vattenfall AB:s uppdrag .....	30
SJ AB .....	31
Sveaskog AB .....	31

AB Svensk Exportkredit .....	31
Ägarstyrning .....	32
Jämställdhet .....	33
Skrivelsen om företag med statligt ägande .....	33
Reservationer .....	34
1. Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB, punkt 1 (M, FP, C, KD) .....	34
2. Nordea Bank AB, punkt 2 (S, V) .....	36
3. SAS AB, punkt 4 (MP) .....	36
4. Statens ägande av Vattenfall AB, punkt 5 (M, FP, C, KD) .....	38
5. Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 6 (S, MP, V) .....	39
6. SJ AB, punkt 7 (MP, V) .....	40
7. Sveaskog AB, punkt 8 (V) .....	40
8. Ägarstyrning, punkt 10 (V) .....	41
9. Jämställdhet, punkt 11 (S, MP, V) .....	43
Särskilda yttranden .....	44
1. Nordea Bank AB, punkt 2 (MP) .....	44
2. SJ AB, punkt 7 (S) .....	45
3. AB Svensk Exportkredit, punkt 9 (MP) .....	45
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag .....	46
Skrivelse 2009/10:140 .....	46
Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:140 .....	46
Redogörelse 2010/11:RRS6 .....	46
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010 .....	46
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande .....	49
<i>Bilaga 3</i>	
Företag med statligt ägande .....	53

## Utskottets förslag till riksdagsbeslut

### 1. Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB

a) Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2007 om att regeringen får helt eller delvis avyttra statens aktier i Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB och de övriga bemyndiganden rörande försäljning av detta bolag som riksdagen samtidigt lämnade (bet. 2006/07:NU16 förslagspunkterna 3 a–d, rskr. 2006/07:217).

b) Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2008 om att regeringen får minska statens ägarandel som lägst ned till 34 % av rösterna i det sammanslagna bolaget Posten Norden AB (bet. 2007/08:NU13, rskr. 2007/08:253).

c) Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2001 avseende dåvarande Telia AB (bet. 2000/01:NU11, rskr. 2000/01:272) och de bemyndiganden som riksdagen lämnade våren 2007 avseende Telia Sonera AB (bet. 2006/07:NU16 förslagspunkterna 2 a–c, rskr. 2006/07:217) och tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om accessnätet.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Fi230 yrkande 14 och 2010/11:N1 yrkande 1 och bifaller delvis motion 2010/11:T505 yrkande 4.

*Reservation 1 (M, FP, C, KD)*

### 2. Nordea Bank AB

Riksdagen avslår motion 2010/11:N281 yrkande 2.

*Reservation 2 (S, V)*

### 3. AB Svenska Spel och Lernia AB

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N215, 2010/11:N293 och 2010/11:N427.

### 4. SAS AB

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N276 och 2010/11:N327.

*Reservation 3 (MP)*

### 5. Statens ägande av Vattenfall AB

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att Vattenfall AB ska förbli ett helägt statligt bolag. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N1 yrkande 2.

*Reservation 4 (M, FP, C, KD)*

**6. Vattenfall AB:s uppdrag**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N209, 2010/11:N355, 2010/11:N369 yrkande 9 och 2010/11:N373.

*Reservation 5 (S, MP, V)*

**7. SJ AB**

Riksdagen avslår motion 2010/11:T377 yrkande 5.

*Reservation 6 (MP, V)*

**8. Sveaskog AB**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N234 yrkandena 1–3 och 2010/11:N400.

*Reservation 7 (V)*

**9. AB Svensk Exportkredit**

Riksdagen avslår motion 2010/11:N228 och lägger redogörelse 2010/11:RRS6 till handlingarna.

**10. Ägarstyrning**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N211, 2010/11:N233 och 2010/11:N281 yrkande 1.

*Reservation 8 (V)*

**11. Jämställdhet**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:C259 yrkande 2 och 2010/11:N408.

*Reservation 9 (S, MP, V)*

**12. Skrivelsen om företag med statligt ägande**

Riksdagen lägger skrivelse 2009/10:140 till handlingarna.

Stockholm den 1 mars 2011

På näringsutskottets vägnar

*Mats Odell*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Maria Wetterstrand (MP), Jessica Polfjärd (M), Lars Johansson (S), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Karin Åström (S), Jonas Jacobsson (M), Lars Isovaara (SD), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Helena Lindahl (C).

## Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

- regeringens skrivelse 2009/10:140 med 2010 års redogörelse för företag med statligt ägande
- Riksrevisionens styrelses redogörelse 2010/11:RRS6 om AB Svensk Exportkredit
- en motion som väckts med anledning av skrivelsen
- 23 motionsyrkanden om statliga företag från allmänna motionstiden.

Finansutskottet har yttrat sig över Riksrevisionens styrelses redogörelse och en motion om Svensk Exportkredit (SEK). Yttrandet (2010/11:FiU3y) återfinns i bilaga 2.

Riksrevisor Claes Norgren har inför utskottet informerat om Riksrevisionens granskning av SEK (RiR 2010:15). Vidare har statssekreterare Gunnar Oom, Utrikesdepartementet, vid besök i utskottet lämnat information om SEK. Utskottet har också, tillsammans med finansutskottet, vid ett besök hos SEK fått information om bolagets verksamhet. SEK har dessutom i en skrivelse till utskotten lämnat en redovisning av åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens granskning.

## Utskottets överväganden

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen återkallar de bemyndiganden som riksdagen tidigare lämnat om att regeringen

- får avyttra statens aktier i Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB

- får minska statens ägarandel som lägst ned till 34 % av rösterna i det sammanslagna bolaget Posten Norden AB

- får avyttra statens aktier i dåvarande Telia AB (nuvarande Telia Sonera AB).

Riksdagen gör också ett tillkännagivande om Telia Soneras accessnät.

Därutöver uttalar riksdagen att Vattenfall AB ska förbli ett helägt statligt bolag.

Riksdagen lägger regeringens skrivelse och Riksrevisionens styrelses redogörelse till handlingarna. Vidare avslår riksdagen ett tjugotal motionsyrkanden om olika företag med statligt ägande – Nordea Bank AB, AB Svenska Spel, Lernia AB, SAS AB, Vattenfall AB (vad gäller bolagets uppdrag), SJ AB, Sveaskog AB och AB Svensk Exportkredit – och yrkanden om ägarstyrning och jämställdhet. När det gäller Svensk Exportkredit förutsätter utskottet att regeringen för riksdagen redovisar slutsatser och vidtagna åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning av bolaget och redogör för sin ägarstyrning av bolaget.

Jämför reservationerna 1 (M, FP, C, KD), 2 (S, V), 3 (MP), 4 (M, FP, C, KD), 5 (S, MP, V), 6 (MP, V), 7 (V), 8 (V) och 9 (S, MP, V) och särskilda yttrandena 1 (MP), 2 (S) och 3 (MP).

### Skrivelsen om statliga företag

I skrivelse 2009/10:140 lämnar regeringen sin årliga redogörelse för förvaltningen av statens företagsägande. I redogörelsen, som lämnades till riksdagen i juni 2010, beskrivs utvecklingen under 2009 och t.o.m. maj 2010. I redovisningen ingår dels aktiebolag vars aktier förvaltas av Regeringskansliet, dels organisationen Svenska Skeppshypotekskassan. En förteckning över de företag som ingår i den statliga företagsfären återfinns i bilaga 3.

Systemet med årliga redogörelser från regeringen baseras på ett beslut av riksdagen våren 1981 (prop. 1980/81:22, bet. 1980/81:NU29). Redogörelsen har under åren utvecklats till både form och innehåll. Syftet är att

ge en beskrivning över statens företagsägande och de värden som finns i de statligt ägda företagen. Verksamhetsberättelsen liksom delårsrapporterna finns tillgängliga på regeringens webbplats.

I verksamhetsberättelsen redogör regeringen för statens ägarpolicy och hur förvaltningen och företagen utvecklats under året. Värdeskapande är ett övergripande mål för förvaltningen av företag med statligt ägande. Detta innebär bl.a. att företagen ges förutsättningar och möjligheter att utvecklas och att fortsätta konkurrera på sina marknader. Det är inte självklart att staten ska äga dessa företag, men så länge staten är ägare är det viktigt att staten fortsätter att vara aktiv, agerar på ett professionellt sätt och är tydlig i sin ägarroll. För regeringen innefattar detta bl.a. att portföljen av företag ska gås igenom för att pröva skälen för fortsatt statligt ägande men också att det ska göras en genomgång av företagets olika uppdrag och inriktningar. En annan del av arbetet med att gå igenom det statliga ägandet är att se över statlig affärsverksamhet som bedrivs i myndighetsform, vilket kan leda till att nya statligt ägda företag bildas samtidigt som konkurrensen förbättras på vissa marknader.

I verksamhetsberättelsen finns ett avsnitt om hållbar utveckling som beskriver hållbarhetsarbetet i de statligt ägda företagen, bl.a. hur de statligt ägda företagen arbetar för att bekämpa korruption och mutor. Dessutom finns det en beskrivning av innehållet i de statligt ägda företagens hållbarhetsredovisningar ur ett branschperspektiv. En konsoliderad balans- och resultaträkning redovisas. Könsuppdelad statistik finns för vd, ledningsgrupp och styrelse. En sammanställning av fördelningen mellan revisionsarvoden och övriga arvoden som utbetalats till revisorer presenteras.

I avsnittet om den statliga ägarförvaltningen finns information om Näringsdepartementets förvaltningskostnader för bl.a. interna kostnader och köpta tjänster. Presentationerna av de olika statliga företagen innehåller en ekonomisk redovisning, en presentation av företagets verksamhet och mål samt en utvärdering av det gångna året. Av presentationen framgår också om företaget har en etikpolicy, en jämställdhetspolicy, en miljöpolicy, ett miljöledningssystem, en finansiell redovisning enligt internationell standard (International Financial Reporting Standards) och en hållbarhetsredovisning enligt internationella riktlinjer (Global Reporting Initiative) samt könsfördelning för företagets anställda, ledningsgrupp och styrelse.

## Riksrevisionens styrelses redogörelse

### Riksrevisionens granskningsrapport

#### *Inledning*

Riksrevisionen lade i juni 2010 fram en granskningsrapport (RiR 2010:15) om AB Svensk Exportkredit.



## *Bakgrund*

AB Svensk Exportkredit (SEK) bildades 1962. SEK:s uppgift är att främja näringslivets utveckling och internationella konkurrenskraft genom att tillhandahålla långsiktigt hållbara finansieringslösningar för export och infrastruktur. Därutöver administrerar SEK det statsstödda exportkreditsystemet. Staten blev 2003 ensam ägare till SEK – från 2000 till 2003 ägde ABB Structured Finance Investment AB 30 % av SEK (prop. 2002/03:142, bet. 2002/03:NU14). SEK:s verksamhet omfattar numera exportkrediter och andra krediter i olika former till framför allt företag och finansiella institutioner men även till offentlig sektor. Det förekommer dessutom rådgivning och förmedling av kapitalmarknadstransaktioner för företag. Bolaget finansierar verksamheten genom omfattande upplåning och placering av medel via avancerade finansiella transaktioner. Föremålet för bolagets verksamhet är enligt bolagsordningen (§ 3) att på kommersiella grunder bedriva svensk och internationell finansiell verksamhet i enlighet med lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse med syfte att främja verksamhet med svenskt intresse som direkt eller indirekt avser svensk exportindustri, inklusive svensk infrastruktur, och i övrigt stärka det svenska näringslivets internationalisering och konkurrenskraft.

Riksrevisionens granskning syftade till att bedöma om SEK:s verksamhet bedrivs i linje med riksdagens beslut och intentioner. Riksrevisionen har dessutom låtit granska bolagets ekonomiska mål och inre verksamhet.

## *Riksrevisionens slutsatser*

Riksrevisionens granskning av SEK visar att bolagets verksamhet successivt har utökats och att bolaget tillåtit växa kraftigt utan att en belysning av grunden för det statliga åtagandet gjorts. Uppdraget har breddats från att erbjuda exportkrediter till svenska företag till att inkludera i stort sett allt inom finansiell verksamhet, utom faktisk bankverksamhet gentemot privatpersoner. Som en följd av det vitt formulerade uppdraget har SEK kunnat bli verksamt inom verksamhetsområden där det även finns privata aktörer, såsom t.ex. utlåning till kommuner och rådgivningsverksamhet. SEK:s breda uppdrag, kombinerat med ekonomiska mål som är lågt satta i förhållande till privata aktörer, har medfört att bolaget haft en relativt hög grad av handlingsfrihet. SEK:s kraftiga expansion har lett till brister i bolagets interna kontrollmiljö. Under granskningen har vissa förändringar skett inom SEK, och därmed har bolaget börjat hantera några av de svagheter som Riksrevisionen identifierat, men ytterligare insatser behövs, sägs det i rapporten. Slutsatserna sammanfattas under följande fyra rubriker: Expansionen av nya verksamheter kan ifrågasättas, De ekonomiska målen indikerar att bolaget ska kunna växa, Administrationen har inte anpassats till bolagets expansion och Styrelsen behöver ta ett helhetsgrepp om verksamheten.

### *Riksrevisionens rekommendationer*

Riksrevisionens granskning visar att det finns behov av att regeringen ser över syftet med SEK:s verksamhet, bolagets finansiella situation och ekonomiska mål. Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till regeringen:

- Regeringen bör göra en översyn av SEK:s uppdrag och ta ställning till vilka områden bolaget ska verka inom och vilken roll bolaget ska ha på marknaden.
- Regeringen bör initiera en finansiell analys av SEK och se över de ekonomiska målen och anpassa dessa till SEK:s framtida uppdrag.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till SEK:

- Styrelsen bör se över och besluta om en tydlig policy för hur likviditeten ska förvaltas.
- Styrelsen bör informera sig om och regelbundet utvärdera effekterna av de individuella ersättningsavtalen.
- Styrelsen bör styra och följa upp hanteringen av bolagets arbete med operativa risker.

### **Styrelsens överväganden**

Riksrevisionens styrelses överväganden i redogörelse 2010/11:RRS6 är baserade på den nyssnämnda granskningsrapporten. Styrelsen har funnit att slutsatserna av Riksrevisionens granskning bör överlämnas till riksdagen i form av en redogörelse.

Styrelsen påpekar att Riksrevisionens granskning visar att SEK:s uppdrag successivt har breddats och att SEK för närvarande bedriver verksamheter inom en rad områden utöver ren exportfinansiering. Samtidigt konstateras att finansmarknaden under senare år har genomgått stora förändringar. Riksrevisionen noterar också att uppdraget till bolaget varit i princip detsamma sedan 2000 och ifrågasätter därför bolagets expansion av nya verksamheter och föreslår att regeringen gör en översyn av SEK:s uppdrag.

Styrelsen anser att Riksrevisionens iakttagelser är viktiga och att resultatet från granskningen bör beaktas av riksdagen. Styrelsen konstaterar att den redan i samband med Riksrevisionens granskning av finansförvaltningen i statliga fastighetsbolag (RiR 2006:21) i en framställning till riksdagen föreslagit att regeringen mer aktivt borde följa de statliga fastighetsbolagens finansförvaltning. Även i en redogörelse till riksdagen, med anledning av Riksrevisionens granskning av Swedfund AB (RiR 2009:4), framhöll styrelsen vikten av en mer aktiv uppföljning av bolagets verksamhet. Styrelsen noterade att riksdagen inte sedan Swedfund AB bildades 1991 i ett sammanhang tagit ställning till bolagets roll inom det svenska utvecklingsarbetet och inte heller till verksamhetens inriktning. Gransk-

ningen visade bl.a. att det inte hade gjorts någon finansiell analys av bolagets faktiska kapitalbehov, trots att stora kapitaltillskott tillförts bolagets verksamhet.

Styrelsen noterar att granskningen av SEK:s uppdrag och verksamhet visar på liknande brister i styrningen och uppföljningen av bolaget. Även om SEK har ett brett uppdrag, som riksdagen ställt sig bakom, visar granskningen att riksdagen inte har fått en heltäckande bild av hur bolagets verksamhet bedrivs och har utvecklats. Styrelsen konstaterar att bolagets uppdrag har vidgats utan att det statliga åtagandet närmare har belysts av regeringen. Det är, enligt styrelsen, därför viktigt att riksdagen får en ingående information om SEK:s nuvarande verksamhet och därmed får möjlighet att ta ställning till hur det statliga åtagandet närmare bör se ut. Styrelsen förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en analys av SEK:s verksamhet och finansiella situation.

## Motionerna

### Inledning

En motion har väckts med anledning av regeringens skrivelse. I betänkandet behandlas också 23 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. I den följande redovisningen har yrkandena delats upp i två huvudgrupper, nämligen motioner om försäljning av företag med statligt ägande och motioner om förvaltning av dessa företag. Grupperna ska inte ses som varandra uteslutande.

### Motioner om försäljning av företag med statligt ägande

#### *Försäljningsmandat*

I trepartimotionen 2010/11:Fi230 (S, MP, V) föreslås att riksdagen ska besluta att återta regeringens bemyndiganden att minska ägandet i Posten Norden AB och Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB och att inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera AB. Regeringen planerar att arbeta vidare enligt sin princip om försäljningar av statliga bolag för försäljningens egen skull, hävdar motionärerna. De avvisar denna princip och vill dra tillbaka de nyssnämnda bemyndigandena. I övrigt, klargör motionärerna, har de tre partier som står bakom motionen olika ståndpunkter vad gäller försäljningar av statliga bolag, och företrädarna för dessa partier har för avsikt att ta ställning vid varje enskilt tillfälle då förslag rörande företag med statligt ägande presenteras.

Enligt motion 2010/11:N1 (S, MP), som väckts med anledning av skrivelsen, bör riksdagen begära att regeringen återkommer med förslag om att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Posten Norden och SBAB och att inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera i enlighet med vad som anförs i motionen. Det stat-

liga ägandet medför ett stort ansvar och ställer krav på en långsiktig och professionell förvaltning, anser motionärerna. De påpekar att regeringen, som 2006 inledde arbetet med försäljningar av statliga företag, har som långsiktigt mål att alla statliga företag som verkar på konkurrensutsatta marknader på sikt ska säljas. Detta motsvarar större delen av värdet i den statliga bolagsgruppen. Hanteringen av försäljningarna av statliga företag har präglats av brist på öppenhet, insyn och dialog, menar motionärerna. Deras syn på det statliga ägandet är att de statliga företagen ska vara ledande inom öppenhet, miljö, etik, socialt ansvar, jämställdhet och mångfald och vara föredömen inom respektive bransch. När det gäller Posten Norden erinrar motionärerna om att företrädarna för deras partier, vid behandlingen våren 2008 av propositionen om samgåendet mellan Posten och Post Danmark (prop. 2007/08:143, bet. 2007/08:NU13), ställde sig positiva till ett samgående som stärker Postens konkurrensmöjligheter. Dock avvisades regeringens planer på en börsintroduktion av Posten Norden inom fem år, och motionärerna föreslår därför nu att riksdagen ska återta regeringens bemyndigande att ytterligare minska statens ägarandel i Posten Norden till 34 % av rösterna.

När det gäller Telia Sonera är bl.a. frågan om accessnätet av stor vikt, säger motionärerna. De anser att regeringen bör återkomma med en redogörelse för olika handlingsalternativ när det gäller att åstadkomma en separering av accessnätet från Telia Soneras övriga verksamhet och föreslår, som nämnts, att riksdagen ska inskränka regeringens mandat att ytterligare minska det statliga ägandet i detta bolag.

Regeringens planerade försäljning av det statliga bolåneföretaget SBAB är olycklig, då regeringen därmed gör sig av med sig ett kraftfullt verktyg för att skärpa konkurrensen på bolåne- och inlåningsmarknaderna, anser motionärerna vidare. Därmed kan försäljningen komma att innebära högre bolånekostnader och lägre sparräntor än om SBAB i stället skulle användas för att främja konsumenternas intressen. Motionärerna avvisar, som nämnts, regeringens försäljningsplaner för SBAB och anser att bolaget i stället bör användas för att skärpa konkurrensen på bankmarknaden. Riksdagen bör därför återta regeringens försäljningsbemyndigande för SBAB.

Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att det ska införas ett moratorium för försäljningar av företag med statligt ägande, föreslås det i motion 2010/11:N233 (V). Regeringen har uppmärksammat vissa nya tendenser i den globala ekonomin efter finanskrisen men upprepar sitt ideologiska mantra om att staten inte ska driva företag, anför motionärerna. De menar att detta inte är andra stater åsikt utan att dessa stater köper in sig i bolag i andra länder – även i Sverige. Vänsterpartiet anser att stater har rätt att skydda vissa nationella tillgångar och vill öka det statliga ägandet. Detta ägande bör utgöra en av flera olika ägandeformer, och grunden för det statliga ägandet bör vara samhällsintresset. Sverige förlorar inte bara finansiellt på försäljningarna, genom att utdelningar från företag med statligt ägande försvinner, utan även makt över samhällsnytta och en del

produkter och tjänster, såsom krediter, telefon och el. Dessa nyttigheter hamnar i stället hos andra staters bolag, t.ex. bolag i Finland och Frankrike. Regeringen måste stoppa försäljningarna och analysera situationen, anser motionärerna och förordar att det ska införas ett moratorium vad gäller försäljningar och minskat ägande i statliga företag, medan regeringen gör en sådan analys.

I motion 2010/11:N281 (V) föreslås att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med förslag om att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Nordea Bank AB i enlighet med vad som anförs i motionen. Med hänvisning till den kris som det finansiella betalningssystemet genomgår och den bristande konkurrensen på bankmarknaden menar Vänsterpartiet att frågan om ett nytt bankkoncept bör vara aktuell. I stället för att göra som regeringen och avisera en försäljning av sitt inflytande över Nordea anser motionärerna att regeringen bör göra tvärtom. För att möta den allt hårdare konkurrensen på finansmarknaden och den finansiella krisen är det viktigt att Sverige fortsatt har en bank med ett stort statligt inflytande, anser motionärerna.

### *AB Svenska Spel*

I motion 2010/11:N427 (M) förordas en försäljning av AB Svenska Spel. Det måste i princip finnas en invändningsfri motivering för samhällsnytta för att staten ska äga företag, anser motionärerna. Tidigare har en del av vinsten från statens monopol på spelverksamheten överförts till Folkhälsoinstitutet för forskning kring spelberoende. Vid årsskiftet 2008/09 upphörde denna verksamhet. Därigenom upphör också, enligt motionärernas mening, det svaga motiv som tidigare anförts för att staten som ägare till Svenska Spel ska behålla den aktuella marknaden som ett monopol. Det naturliga är att staten i ett första steg genomför en omreglering av spelmarknaden och därmed öppnar för andra aktörer som genom licenser uppfyller av staten uppställda kriterier, anför motionärerna. De menar dessutom att möjligheterna att avyttra statens ägande i Svenska Spel skyndsamt bör ses över.

### *Lernia AB*

I de två motionerna 2010/11:N215 (M) och 2010/11:N293 (M) begärs tillkännagivanden om att Lernia AB bör säljas. Lernia är ett framgångsrikt företag på en växande marknad för bemannings- och utbildningstjänster men utan att ha något specifikt samhällsuppdrag, säger motionären bakom den förstnämnda motionen. Han anser att det finns olika problem med det statliga ägandet. Ett är att staten är både beställare och utförare av utbildningar, samtidigt som den också har ansvar för att granska denna verksamhets kvalitet. Ett annat problem är att staten reglerar marknaden och därmed är både domare och spelare, vilket kan snedvrída konkurrensen. Ett tredje problem är att det statliga ägandet kan begränsa Lernias möjligheter att utveckla verksamheten. Ytterligare ett problem är att Lernia uppvisar underskott efter att tidigare ha varit ett av de mest vinstrika utbild-

ningsföretagen, vilket åskådliggör det ekonomiska risktagande som ett statligt ägande innebär. Det faktum att Lernia ägs av staten ger företaget orättvisa fördelar på en konkurrensutsatt marknad, och det statliga ägandet innebär att konkurrensen på marknaden snedvrids, sägs det i den andra här aktuella motionen. Lernia har goda förutsättningar att klara sig på marknaden även utan det statliga ägandet – i själva verket skulle företaget vinna på en försäljning, anför motionären. Hon menar att en försäljning av Lernia till privata aktörer skulle skapa bättre förutsättningar för att utveckla företaget.

### *SAS AB*

Riksdagen bör besluta att ge regeringen mandat att sälja hela statens innehav i SAS AB, anför det i motion 2010/11:N276 (M). Riksdagen har tidigare gett sitt godkännande att minska statens ägande i SAS, påpekar motionärerna. De anser att det inte finns någon anledning för riksdagen att inte ge sitt godkännande till att sälja statens hela innehav i bolaget. Regeringen bör således se över möjligheten att sälja statens hela innehav i SAS.

I motion 2010/11:N327 (MP) begärs ett tillkännagivande om att statens andel i SAS ska avyttras. SAS är ett bolag som länge har haft stora ekonomiska problem, säger motionären och erinrar om att staten har varit tvungen att gå in med ägartillskott. Våren 2009 och våren 2010 bemyndigade riksdagen regeringen att delta i nyemissioner (prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40, yttr. 2008/09:NU7y respektive prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35, yttr. 2009/10:NU2y). Miljöpartiet föreslog vid båda tillfällena att riksdagen skulle avslå regeringens begäran om att delta i nyemissionerna. Partiet har tidigare, i samband med propositionen om försäljning av vissa statligt ägda företag (prop. 2006/07:57, bet. 2006/07:NU16), föreslagit att statens andel i SAS ska säljas, eftersom det är svårt att se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Tidigare när verksamheten var ny och det var monopol åtminstone på inrikesflyget fanns anledningar till statligt ägande, men när flygtrafiken är konkurrensutsatt kan det statliga ägandet snarare vara en hämsko när det gäller att reglera och ställa hårdare miljökrav på flygtrafiken, anser motionären. Han anser att staten i huvudsak inte bör äga företag som finns på fungerande, konkurrensutsatta marknader. Regeringen bör aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till statens andel i SAS, och riksdagen bör uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning, anför motionären.

## **Motioner om förvaltning av företag med statligt ägande**

### *Vattenfall AB*

Olika synpunkter och förslag beträffande Vattenfall AB framförs i fem motioner.

I motion 2010/11:N1 (S, MP), som väckts med anledning av regeringens skrivelse, begärs ett tillkännagivande om att Vattenfall ska förbli ett helägt statligt bolag. Regeringens tankar på en försäljning av Vattenfall avvisas av motionärerna. De anser att det är självklart att Vattenfall ska kvarstå i helstatlig ägo. Vattenfall är en dominerande aktör på en marknad som inte fungerar väl, säger motionärerna. De påpekar att Vattenfall förvaltar viktiga, gemensamma naturresurser och menar att bolaget med rätt styrning kan vara ett mycket kraftfullt energipolitiskt verktyg.

Ett tillkännagivande om Vattenfall och energipolitiken föreslås i motion 2010/11:N209 (S). De nya ägardirektiv för Vattenfall som regeringen beslutade om våren 2010 är inte tillräckliga för att Vattenfall ska ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, i pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och i effektivare överföring av el, anser motionärerna. De menar att Vattenfall behöver tydligare ägardirektiv som ökar ambitionen att ta ledningen i omställningen till ett förnybart energisystem.

Även i motion 2010/11:N355 (S) föreslås ett tillkännagivande om Vattenfall och energipolitiken. Regeringen bör genom en tydlig ägarstyrning ge Vattenfall i uppdrag att ta en större och mer aktiv roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle, anför motionärerna. De anser att ambitionsnivån bör höjas och att Vattenfall också bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, i pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och i effektivare överföring av el. Vattenfall har haft stor betydelse när det gäller energiutbyggnaden och kommer att ha stor betydelse i den framtida energiomställningen, varför bolaget även i fortsättningen måste vara helägt av staten, menar motionärerna.

Vattenfalls roll i energipolitiken är föremål för ett yrkande också i motion 2010/11:N373 (S). Att hel- eller delprivatisera Vattenfall skulle komma att ha en negativ effekt från ett samhällsnyttoperspektiv, anser motionärerna. De menar att Vattenfall bör användas offensivt för att skapa konkurrenskraftiga elpriser, vara i framkant i energiomställningen och ha en stark profil som miljöföretag. Motionärerna avvisar en privatisering av Vattenfall. Det är positivt att bolagets satsning på vindkraft ökat, att forskning när det gäller ny teknik och klimatomställning utvecklas och att energieffektivisering prioriteras, men miljöprofilen försämras av engagemangen i Tyskland, Nederländerna och Belgien, anför motionärerna. De menar att det är viktigt att Vattenfall agerar så att bolaget bidrar till en tydligare konkurrenssituation i förhållande till andra stora elproducenter. Som helstatligt bolag bör Vattenfall ha ett särskilt ansvar för att långsiktiga leveransavtal tillämpas i högre utsträckning än för närvarande. Likaså bör bolaget ha ett ansvar för att bidra till ny och förbättrad produktionskapacitet, och Vattenfalls roll som miljö- och energiföretag måste skärpas. Regeringen bör på ett aktivare och tydligare sätt bidra till att skapa förutsättningar för Vattenfalls utveckling i den nämnda riktningen, anser motionärerna.

Ett tillkännagivande om Vattenfall föreslås även i motion 2010/11:N369 (V). Vattenfall ska, enligt regeringens nya ägardirektiv, vara "ett av de bolag" som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion, påpekar motionärerna. De vill i stället förtydliga Vattenfalls uppdrag som det ledande företaget i energiomställningen och att bolaget ska vara ledande och pådrivande i omställningen av energisystemet i Sverige och Europa. Det gäller även relevanta dotterbolag. För Vänsterpartiet är det självklart att Vattenfall ska kvarstå i helstatlig ägo och vara ett modernt, affärsmässigt och framåtsyftande bolag. Bolaget bör öka investeringarna i förnybar energiproduktion och inte bygga nya kärn- och kolkraftverk, anser motionärerna. De vill att Vattenfall ska arbeta aktivt för ökad energi-effektivisering och minska utsläppen av växthusgaser. Visionen är att bolagets energiproduktion ska baseras helt på förnybar energi. Vattenfall ska vidare vara en strategisk partner till basindustrin och bör, inom ramen för EU:s statsstödsregler och miljömässiga krav, tillhandahålla konkurrenskraftiga priser för den svenska elintensiva industrin, anför motionärerna.

### *SJ AB*

I motion 2010/11:T377 (MP) begärs ett tillkännagivande om att slopa kraven på vinstutdelning från SJ AB till staten. SJ:s enda uppgift är att vara företagsekonomiskt lönsamt och leverera ekonomiskt överskott till statskassan, säger motionärerna. De anser att de politiska uppdragen till SJ behöver ändras, så att bolaget blir en drivande aktör för att nå ett effektivt och klimatsmart transportsystem. Överskottet från SJ bör användas till investeringar och underhåll, och det bör successivt bli en bättre balans mellan priserna på tåg- och flygbiljetter, anför motionärerna. De anser att det ska vara billigare att åka tåg än att flyga och att SJ bör ha som främsta uppgift att öka tågresandet.

### *Telia Sonera AB*

Ett tillkännagivande om att staten inte bör avhända sig sitt kontrollerande inflytande i Telia Sonera, innan regeringen har funnit en ur säkerhetspolitisk synpunkt godtagbar lösning för ägandet av den infrastruktur som företaget kontrollerar via Telia Sonera Skanova Access AB föreslås i motion 2010/11:T505 (KD). Telia Sonera har efter en lagändring genomfört en s.k. funktionell separation, där det fasta kopparaccessnätet lagts i ett särskilt bolag, Skanova, som ägs av Telia Sonera, påpekar motionären. Han menar att den som kontrollerar det fasta kopparaccessnätet är i besittning av en resurs som är av betydelse för Sveriges beredskap att möta hot och påfrestningar på samhället.



### *Sveaskog AB*

I motion 2010/11:N400 (S) begärs ett tillkännagivande om statens roll för stabilitet inom träförädlingsbranschen. Regeringen vill att Sveaskog ska gå ur Setra Group AB som ägare, säger motionärerna. Setras sågverk hanterar mycket stora volymer skogsråvara och bolaget bidrar på små orter som Malå, Kvarnåsen, Färila och Arvidsjaur till regional stabilitet, anser motionärerna. Inom närområdet för Setras produktionsorter Norsjö, Malå och Arvidsjaur finns cirka tolv privatägda träförädlingsföretag, som gått igenom den finansiella krisen med stora svårigheter, säger motionärerna. De anser att det är viktigt att det finns en stor, oberoende aktör som verkar för regional stabilitet och som är en förebild genom sin miljöprofil och sitt arbetsmiljöarbete. Staten bör genom sitt ägande av Sveaskog och Setra fortsätta att verka för stabilitet på marknaden, anför motionärerna.

Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag som stoppar försäljningen av Sveaskogs andel av Setra, anför det i motion 2010/11:N234 (V). I motionen föreslås också två andra tillkännagivanden – om att statens ägande i Setra via Sveaskog används för att utveckla företaget genom investeringar i moderniserad produktion och vidareförädling och om en översyn av hur staten bäst kan bidra till att skogsnäringen utvecklas med tanke på den nuvarande bristen på råvara. Setra är en viktig arbetsgivare i branschen och spelar en stor roll för näringslivet på flera små orter, inte minst på landsbygden, säger motionärerna. De anser att riskerna med en försäljning av Setra är betydande, varav en är att ägandet tas över av köpare som inte är intresserade av att utveckla produktionen utan som eftersträvar kortsiktiga vinster eller tillgången till skogsråvara.

### *AB Svensk Exportkredit*

Ett tillkännagivande om betydelsen av att det görs en översyn av AB Svensk Exportkredits (SEK:s) uppdrag, inriktning och övergripande mål föreslås i motion 2010/11:N228 (M). SEK är verksam inom områden där det också finns privata aktörer, och bolaget bedriver även kreditgivning utan koppling till svenska företag och som inte heller på annat sätt kan anses stödja svensk export, säger motionären. Han erinrar om att Riksrevisionen i sin granskning av SEK är mycket kritisk till bolagets verksamhet och föreslår att en analys ska göras av bolaget, för att bl.a. se över de ekonomiska målen och säkerställa att bolaget får ett tydligare uppdrag inriktat på exportfrämjande finansieringsverksamhet. Statligt exportstöd genom effektiva exportkreditsystem kommer att få en ökad betydelse, anför motionären. Han anser att riksdagen bör uppmana regeringen att skyndsamt se över SEK:s verksamhet i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer. En utdragen process som innebär flera år av oklarhet om SEK:s framtida verksamhet skulle kunna medföra att svenska företag inte får tillgång till motsvarande typ av exportstöd eller exportkrediter som konkurrenter i andra länder har, befarar motionären.

### *Ägarstyrning allmänt*

I motion 2010/11:N211 (S) begärs ett tillkännagivande om utvecklad ägarstyrning i de statliga bolagen. Staten äger flera stora och mycket lönsamma bolag, som under lång tid genererat stora vinster som kunnat användas för byggande av infrastruktur och finansiering av välfärd, säger motionären. Som exempel nämns LKAB, Vattenfall och Sveaskog. Dessa bolag måste staten behålla, anser motionären och förordar att riksdagen ser över hur de – via grundlag – kan behållas i statens ägo. Vidare bör regeringen via ägardirektiv ge bolagen ansvar för att vidareförädling kommer till stånd i de fall där råvaror utvinns, anför motionären.

Ett tillkännagivande om en offensiv statlig företagspolitik föreslås i motion 2010/11:N281 (V). De statliga företagen representerar mycket stora värden och måste hanteras med stor omsorg, säger motionärerna. De anser att dessa företag bör ta ett större ansvar för att bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och vill därför se en tydligare styrning av företagen och en bredare definition av företagens mål. Regeringen har avhänt staten och medborgarna alltmer makt, menar motionärerna. Genom att sälja statens andel av den svenska börsen, OMX AB, anses inflytandet på det finansiella området ha minskat. Regeringen har även sålt det statliga fastighetsbolaget Vasakronan AB som, enligt motionärerna, kunde ha varit en stödjande aktör på bostadsmarknaden. Den statliga företagspolitik som motionärerna förordar bör se framåt på utvecklingen i världsekonomin och i det svenska samhället. Staten har en roll att spela när det gäller att dels förädla det befintliga statliga företagandet, dels utveckla det på angelägna områden, anser motionärerna.

### *Jämställdhet*

Riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att bedriva ett aktivt utvecklingsarbete för ökad jämställdhet i statliga bolag, anför det i motion 2010/11:C259 (S). När det gäller en jämn fördelning i styrelserna har de statliga bolagen lyckats bättre än de privata bolagen, konstaterar motionären. I de statliga bolagens styrelser är ca 51 % av ledamöterna män, medan motsvarande siffra i de privata bolagen är ca 79 %. När det gäller vd-poster och ledningsgrupper är skillnaden mellan statliga och privata bolag inte lika stor, utan även i de statliga bolagen är kvinnor underrepresenterade på högre chefspositioner, påpekar motionären. Hon anser därför att regeringen aktivt bör arbeta för att öka andelen kvinnor på vd-poster, chefsbefattningar och i ledningsgrupper och verka för att jämställdhetsarbetet i statliga bolag aktiveras och systematiseras.

I motion 2010/11:N408 (S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen vid försäljning av statliga bolag bör se till att jämställdheten i dessa vidmakthålls och överväga åtgärder för att tillgodose detta. Statliga bolag har varit de mest jämställda bland företag i Sverige, säger motionären. Hon befarar dock att det vid försäljningar finns risk att jämställdheten inom bolagen går förlorad.

## Vissa kompletterande uppgifter

### Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade senast i februari 2010 frågor om statliga företag i ett betänkande (bet. 2009/10:NU4) motsvarande det här aktuella. I det nämnda betänkandet behandlades också en redogörelse från Riksrevisionens styrelse om regeringens försäljning av V & S Vin & Sprit AB (2009/10:RRS5). Under föregående riksmöte behandlade utskottet också olika frågor om enskilda företag med statligt ägande, på basis av förslag av regeringen i propositioner. Det gällde företagen SAS AB, Vattenfall AB och Sveaskog AB. Riksdagens beslut rörande dessa företag redovisas i det följande. Vidare beslutade riksdagen i december 2009, på regeringens förslag, att ge regeringen bemyndigande att minska eller öka statens ägande i AB Svensk Bilprovning och att ge bolaget ett nytt uppdrag (prop. 2009/10:54, bet. 2009/10:NU10). I reservationer (S, V, MP) yrkades avslag på regeringens förslag. Under innevarande riksmöte har riksdagen fattat beslut om att godkänna att det införs en ny koncernstruktur för Teracom AB (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 Näringsliv, bet. 2010/11:NU1).

### Information i budgetpropositionen

I budgetpropositionen för 2011 finns under avsnittet Politikens inriktning (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 70) ett avsnitt om statliga företag med rubriken Aktivt ägande med värdeskapande i fokus. Där konstateras att staten är en av Sveriges största företagsägare och att företagen representerar stora värden och är stora arbetsgivare. Ytterst ägs företagen av alla svenska medborgare gemensamt. Staten har därför ett stort ansvar att vara en aktiv och professionell ägare.

Regeringens övergripande mål för förvaltningen är att skapa värde och i förekommande fall se till att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs. Det är viktigt att staten hanterar sin ägarroll på ett ansvarsfullt sätt. Så länge företagen ägs av staten ska den aktiva förvaltningen ske på ett professionellt sätt med värdeskapande som övergripande mål. För de företag där det finns ett försäljningsmandat inbegriper den aktiva förvaltningen även att förbereda och strukturera dem inför försäljning.

När det gäller minskat företagsägande sägs att regeringen har tydliggjort vilka principer och frågeställningar som ska avgöra huruvida ett företag ska vara i statlig ägo. Om det inte finns ett beslutat samhällsuppdrag och om företaget verkar på en marknad med fungerande konkurrens anser regeringen att företagen utvecklas bättre med privata ägare. En del i att staten ska vara en ansvarsfull och aktiv ägare är att det ska göras en genomgång av det statliga ägandet och en prövning av skälen till fortsatt statligt ägande. Resultatet av en genomgång kan leda till att regeringen lägger fram förslag till riksdagen om avyttring av hela eller delar av ett statligt ägt företag. Varje försäljning anpassas till rådande marknadsläge, så att för-

säljningarna kan ge bästa möjliga affärsmässiga utfall. Inför varje försäljning inhämtar regeringen riksdagens bemyndigande att avveckla statens ägande. Under mandatperioden har regeringen genomfört försäljningar av statligt ägda företag till ett totalt värde av 119,1 miljarder kronor, inklusive nettoskulder m.m. Försäljningsintäkterna från dessa försäljningar uppgår till 98,9 miljarder kronor, exklusive nettoskulder m.m. Försäljningsintäkterna har använts till att amortera på statsskulden för att därigenom minska statens skuldsättning och räntekostnader. Regeringen avser att även fortsättningsvis pröva det statliga åtagandet och ta ansvar för de offentliga finanserna. Därför ligger regeringens politik att minska det statliga ägandet fast.

Regeringen redovisar att den under mandatperioden har genomfört ett analysarbete med att gå igenom de statligt ägda företagen för att pröva skälen till ett fortsatt statligt ägande. Resultaten av genomgångarna kan förutom att leda till förslag om försäljning av hela eller delar av ett statligt företag också leda till omstruktureringar, förändringar eller förtydliganden av företagets uppdrag. Redovisningen till riksdagen av detta sker per företag och i takt med att genomgången av det aktuella företaget är klar. Så länge staten äger företagen är det viktigt att de ges möjlighet att utvecklas och växa för att fortsätta att skapa värde för ägaren. Ett led i detta är också att kontinuerligt optimera kapitalstrukturerna för de olika företagen. Regeringen har dessutom sett över statlig affärsverksamhet som bedrivs i myndighetsform. Under mandatperioden har ett antal nya företag bildats från verksamheter som tidigare bedrivits i myndighetsform på ett eller annat sätt. Skälen för bolagiseringarna har främst varit att öka förutsättningarna för konkurrensneutralitet, öka produktiviteten på marknaden och skapa effektivitetsvinster för samhället. Regeringen avser att även fortsättningsvis pröva i vilken form statlig verksamhet ska bedrivas.

### **Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB**

Riksdagen beslutade våren 2007 om att ge regeringen bemyndigande att helt eller delvis avyttra statens aktier i Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB (prop. 2006/07:57, bet. 2006/07:NU16). Vidare bemyndigades regeringen att utöver kontanter få motta aktier eller andra former av tillgångar som likvid vid en försäljning av aktier och att avyttra dessa tillgångar. Riksdagen godkände också att de kostnader som uppkommer för staten i samband med försäljning av aktier i SBAB får avräknas mot försäljningsintäkterna. I en reservation (S, V, MP) avvisades regeringens förslag.

### **Posten Norden AB**

Riksdagen beslutade våren 2008, på regeringens förslag, om samgående mellan Posten AB och Post Danmark (prop. 2007/08:143, bet. 2007/08:NU13). Utskottet såg samgåendet som ett medel för att stärka den affärs-

mässiga utvecklingen av Posten, vilket ansågs komma att skapa bättre förutsättningar för Posten att upprätthålla den samhällsomfattande posttjänsten. Det bemyndigande som riksdagen gav regeringen innebär att statens ägarandel kan minskas som lägst ned till 34 % av rösterna i det sammanslagna bolaget, varigenom staten behåller kontrollerande makt över bolagsordningen och ett dominerande inflytande. I en reservation (S, V, MP) yrkades avslag på regeringens förslag och efterfrågades ett nytt beslutsunderlag. Reservanterna ställde sig dock positiva till ett samgående mellan svenska och danska posten, med hänvisning till att Posten ansågs komma att behöva söka samarbete med andra aktörer.

## **Telia Sonera AB**

Riksdagen beslutade våren 2001 – efter initiativ av utskottet – att bemyndiga regeringen att utan begränsningar kunna förändra statens ägande i dåvarande Telia (bet. 2000/01:NU11). Detta bemyndigande ersatte det bemyndigande som riksdagen våren 2000, på regeringens förslag, hade lämnat och som avsåg att regeringen fick minska statens ägande i Telia till lägst 51 % av samtliga aktier (prop. 1999/2000:84, bet. 1999/2000:NU18). I en reservation (V) till utskottets initiativ våren 2001 föreslogs att riksdagen skulle avslå utskottets begäran.

Våren 2007 beslutade riksdagen att ge regeringen bemyndigande att utöver kontanter få motta aktier eller andra former av tillgångar som likvid vid en försäljning av aktier i Telia Sonera och att avyttra dessa tillgångar. Riksdagen godkände också att de kostnader som uppkommer för staten i samband med försäljning av aktier i bolaget får avräknas mot försäljningsintäkterna. Frågan om tillgången till Telia Soneras accessnät var en viktig fråga i utskottets beredning av ärendet. Utskottet förutsatte att det skulle ges utrymme och förutsättningar att beakta resultatet av ett då pågående reform- och utredningsarbete inom området elektroniska kommunikationer, så att en konkurrensneutral tillgång till accessnätet skulle kunna säkras. I en reservation (S, V, MP) avvisades regeringens förslag och efterfrågades en redogörelse för olika handlingsalternativ när det gäller att åstadkomma en separering av accessnätet från Telia Soneras övriga verksamhet.

Riksdagen antog våren 2008, på regeringens förslag, en ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (prop. 2007/08:73, bet. 2007/08:TU13). Därmed gavs Post- och telestyrelsen (PTS) ytterligare möjligheter att ingripa för att öka konkurrensen på bredbandsmarknaden, genom att förplikta en dominerande operatör att skilja den verksamhet som förvaltar, driver och tillhandahåller det s.k. kopparaccessnätet från operatörens övriga verksamhet. Den dominerande operatören, som för närvarande är Telia Sonera, behåller dock äganderätten till kopparaccessnätet. Genom en sådan förpliktelse om s.k. funktionell separation ska alla aktörer kunna få tillgång till kopparaccessnätet på lika villkor.

Frågan om tillgång till accessnätet behandlades i ett interpellationssvar i juni 2007 av dåvarande statsrådet Mats Odell med anledning av fyra interpellationer – 2006/07:536 av Desirée Lindvall (S), 2006/07:538 av Peter Jeppsson (S) och 2006/07:607 och 2006/07:624 av Börje Vestlund (S) om försäljningen av Telia Soneras accessnät. I sitt svar konstaterade statsrådet att accessnätet ägs av Telia Sonera, som är ett börsnoterat bolag i vilket staten vid det tillfället ägde 37,3 %. Staten äger alltså inte något accessnät mer än indirekt via sitt ägande i ett börsnoterat bolag. Statens styrning på marknaden för elektronisk kommunikation sker inte genom ägandet av operatörer utan framför allt genom lagen om elektronisk kommunikation, där Post- och telestyrelsen i egenskap av sektorsmyndighet har en central roll, sade statsrådet. Utöver Post- och telestyrelsen finns annan lagstiftning och andra myndigheter såsom Konkurrensverket, Datainspektionen, Konsumentverket och Radio- och TV-verket som har tillsyn över denna marknad, påpekade statsrådet. Enligt uppgift från Finansdepartementet står sig i sak detta interpellationssvar fortfarande.

## **SAS AB**

Riksdagen bemyndigade våren 2010 regeringen att för svenska statens räkning, på vissa villkor, delta i en nyemission i SAS AB genom att teckna sin s.k. pro rata-andel av den då förslagna nyemissionen upp till ett belopp om högst 1,1 miljarder kronor (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35, yttr. 2009/10:NU2y). Vidare bemyndigade riksdagen regeringen att vidta de övriga åtgärder som krävdes för att genomföra statens deltagande i nyemissionen. Riksdagen beslutade också om att för 2010 höja ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 1,1 miljarder kronor och att höja anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) med samma belopp. I sitt yttrande till finansutskottet erinrade näringsutskottet om den bedömning som utskottet hade gjort våren 2009 i sitt yttrande till finansutskottet (prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40, yttr. 2008/09:NU7y) att det då aktuella kapitaltillskottet om 1,3 miljarder kronor var nödvändigt för att ge förutsättningar för att affärsplanen Core SAS skulle kunna genomföras. Den ekonomiska krisen drabbade dock flygindustrin och SAS hårdare än vad som förutsågs våren 2009, påpekade utskottet. SAS:s kassaflöde och likviditet hade påverkats negativt. SAS:s styrelse hade beslutat att kostnadsbesparingsprogrammet inom Core SAS skulle förstärkas med ytterligare 2 miljarder kronor, vilket innebar att det totala programmet uppgick till 7,3 miljarder kronor. För att stärka den finansiella ställningen skulle SAS vidare genomföra refinansiering av de obligationslån som förfaller under 2010 (ca 2 miljarder kronor), och styrelsen hade föreslagit en nyemission om ca 5 miljarder kronor. Dessutom hade en avsiktsförklaring träffats med fackföreningarna för piloter och kabinanställda med mål om ytterligare kostnadsåtgärder om 0,5 miljarder kronor. Näringsutskottet delade regeringens bedömning att de

aktuella åtgärderna borde vidtas. Företrädarna för Miljöpartiet i finans- och näringsutskotten ansåg att riksdagen inte borde lämna de begärda bemyndigandena avseende deltagande i nyemissionen.

Vid det nyssnämnda tillfället våren 2010 beslutade riksdagen också att ge regeringen bemyndigande att minska ägandet i SAS. Näringsutskottet anförde i sitt yttrande, i vilket finansutskottet instämde, att riksdagens bemyndigande att minska ägandet i SAS ska uppfattas som ett tydligt besked om statens inställning när det gäller försäljning inom överskådlig tid och underströk vikten av att en försäljning sker i ordnade former när det finns en seriös köpare. Det kan alltså noteras att regeringen redan har mandat att genomföra en försäljning av statens andel i SAS, vilket förordas i de här aktuella motionerna.

## Vattenfall AB

Riksdagen beslutade i juni 2010 att godkänna att uppdraget för Vattenfall AB skulle förtydligas i enlighet med vad regeringen hade föreslagit (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23). Detta innebär att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Utskottet ansåg att regeringen hade lyckats med att ge de förtydligade ägardirektiven en sådan utformning att de oklarheter som hade funnits och som bl.a. hade påtalats av Riksrevisionen vid ett par tillfällen skulle komma att undanröjas.

När det gällde frågan om uppföljning av Vattenfalls roll i energiomställningen ansåg utskottet att regeringens avsikt att använda EU:s 2020-mål som referenspunkt är mycket bra. Därmed kommer det att bli möjligt att utvärdera om Vattenfall verkligen är ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning. I detta sammanhang framhöll utskottet vikten av att regeringen fortlöpande håller riksdagen informerad om Vattenfalls utveckling och verksamhet.

I en reservation (S, V, MP) yrkades avslag på regeringens förslag. Riksdagen borde uppmana regeringen att återkomma med ett nytt förslag i enlighet med vad som förordades i reservationen, ansåg reservanterna.

Som en följd av riksdagens beslut antogs vid en extra bolagsstämma i augusti 2010 en ny bolagsordning för Vattenfall. Enligt denna (§ 3) är föremålet för bolagets verksamhet att generera en marknadsmässig avkastning genom att direkt eller genom dotter- och intressebolag

- a) affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion,
- b) tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom områden som befrämjar, stöder och kompletterar energiverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena samt abonnemangsrelaterade produkter och tjänster,

- c) bedriva entreprenad- och konsultverksamhet inom främst energiområdet,
  - d) äga och förvalta dels fastigheter, dels aktier och andra värdepapper med anknytning till nämnda verksamheter,
  - e) för koncernens räkning bedriva kapital- och likviditetsförvaltning samt handel med värdepapper,
- samt att bedriva därmed förenlig verksamhet.

Konstitutionsutskottet granskade våren 2010, mot bakgrund av två anmälningar (S, V, MP respektive S), regeringens styrning av Vattenfall (bet. 2009/10:KU20). Granskningen gav vid handen att det har skett en utveckling av styrningen – från mer av informell styrning till mer av formellt grundad styrning. Så kallad samordning är en särskild form av kontakt som ska ske när bolaget står inför särskilt viktiga avgöranden. Granskningen visade att den tidigare styrelseordföranden för Vattenfall inte begärt någon samordning med näringsminister Maud Olofsson. Konstitutionsutskottet underströk vikten av god dokumentation och meddelade sin avsikt att följa den fortsatta utvecklingen härvidlag. En reservation (S, V, MP) avlämnades.

I budgetpropositionen för 2011 sägs under avsnittet Genomgång av statligt ägda bolag beträffande Vattenfall (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 60) att Vattenfall är det i särklass största statliga företaget och verkar på en internationell marknad. Regeringen erinrar om att den genomfört ett arbete kring Vattenfalls framtida inriktning, som resulterat i den tidigare nämnda propositionen om förtydligat uppdrag. På den grunden bygger staten sitt långsiktiga ägaransvar och kommer fortsatt att vara majoritetsägare i bolaget. En ägarbreddning kan dock komma att övervägas, sägs det i budgetpropositionen.

### **Nordea Bank AB**

Regeringen har sedan hösten 1991 riksdagens bemyndigande att sälja statens aktier i dåvarande Nordbanken (prop. 1991/92:21, bet. 1991/92:NU4). Regeringen meddelade den 3 februari 2011 sin avsikt att sälja upp till 255 miljoner aktier i Nordea Bank AB, motsvarande 6,3 % av de utestående aktierna i bolaget. Den 4 februari offentliggjorde regeringen att den slutfört försäljningen av 255 miljoner aktier i Nordea Bank för 74:50 kr per aktie, genom ett accelererat auktionsförfarande riktat till svenska och internationella institutionella investerare. Försäljningen motsvarar ca 32 % av statens totala ägande i bolaget och reducerar statens ägarandel i Nordea från tidigare 19,8 till 13,5 %. Staten har förbundit sig att inom 90 dagar efter transaktionens slutförande inte avyttra ytterligare aktier i Nordea Bank.

Försäljningen av aktier i Nordea är i enlighet med regeringens uttalade avsikt att minska statens ägande i de bolag som verkar på kommersiella marknader med effektiv konkurrens, såvida företaget inte har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att lösa på något annat sätt, sade finansmark-



nadsminister Peter Norman i ett pressmeddelande. Intäkterna från transaktionen uppgår till 19 miljarder kronor och kommer att användas för att reducera den svenska statsskulden. De statliga företagen är enligt finansmarknadsministern viktiga för Sverige, och staten ska fortsätta vara ägare till ett bolag där det finns ett särskilt samhällsuppdrag. I annat fall är statens uppgift att ange ramar och regler för näringslivet, inte att äga och driva företag.

## **Sveaskog AB**

I juni 2010 beslutade riksdagen, på regeringens förslag, om förändrat uppdrag för Sveaskog AB (prop. 2009/10:169, bet. 2009/10:NU22). Det ändrade uppdraget innebär att bolagets verksamhet ska baseras på affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning. Bolaget ska vara en oberoende aktör med kärnverksamhet inom skogsbruk utan egna stora intressen som slutanvändare av skogsråvara. Sveaskog bör också kunna bedriva närliggande verksamhet om det bidrar till att öka bolagets avkastning.

Bolaget ska dessutom även fortsättningsvis genom försäljning av mark på marknadsmässiga villkor möjliggöra omarronderingar och tillköp för enskilt skogsbruk, särskilt i glesbygd. Försäljning av mark ska ske till dess att 10 % av den areal bolaget hade 2002, vid bolagets bildande, är avyttrad. Sveaskogs uppdrag att tillhandahålla ersättningsmark till staten ska upphöra vid utgången av 2010. Riksdagen bemyndigade också regeringen att överföra fastigheter med en sammanlagd areal om högst 100 000 hektar produktiv skogsmark från Sveaskog till staten för att därefter användas som ersättningsmark.

I en reservation (S, V, MP) föreslogs att riksdagen skulle uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med förslag om att Sveaskogs övergripande mål ska vara att statens skogar ska förvaltas på ett föredömligt sätt ur både produktions- och miljösynpunkt, för att trygga en långsiktig, ekologiskt hållbar utveckling. Reservanterna menade också att det är rimligt att Sveaskog tar ett större ansvar för utvecklingen av skogsbruksmetoder som är mer miljöanpassade.

I budgetpropositionen för 2011 sägs under avsnittet Genomgång av statligt ägda bolag beträffande Sveaskog (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 60) att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en beskrivning av de förändringar i bolagets verksamhet som genomförs med anledning av det bemyndigande som riksdagen gav i juni 2010.

## **SJ AB**

När det gäller frågan om vinstkrav för SJ AB kan noteras att finansmarknadsminister Peter Norman i december 2010, enligt TT, uttryckt att regeringen är villig att diskutera lägre vinstuttag av staten från SJ i tider då bolaget behöver göra stora investeringar. Det långsiktiga avkastningskravet kommer att finnas kvar, men det kan diskuteras om det ska vara ett lika

stort vinstuttag varje år från SJ, sade finansmarknadsministern. Om Trafikverket skulle göra som SJ har föreslagit och höja banavgifterna för att få mer medel till underhåll, kommer SJ:s kostnader att öka och vinstkraven kan då behöva anpassas, påpekade han.

## **AB Svensk Exportkredit**

### *Riksrevisionen*

Riksrevisor Claes Norgren, med medarbetare, lämnade vid utskottets sammanträde den 18 januari 2011 information om Riksrevisionens granskning av Svensk Exportkredit och svarade på frågor från ledamöterna.

### *Information i budgetpropositionen och från UD*

I budgetpropositionen för 2011 sägs beträffande SEK (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 104) att det, med utgångspunkt i Riksrevisionens granskningsrapport och i en interdepartemental arbetsgrupp mellan Utrikesdepartementet, Finansdepartementet och Näringsdepartementet under UD:s ledning, har beslutats att en fördjupad bolagsanalys ska ske i enlighet med vad som anges i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1).

På uppdrag av Utrikesdepartementet (UD) har ett konsultbolag analyserat SEK. Uppdraget avrapporterades vid årsskiftet 2010/11. Rapporten analyserar och fokuserar på tre områden – det statliga ägandet, ekonomiska nyckeltal samt verksamhet och uppdrag. Rapporten, som är hemligstämplad av UD, har funnits tillgänglig att ta del av för ledamöterna i utskottet. Statssekreterare Gunnar Oom, Utrikesdepartementet, lämnade vid utskottets sammanträde den 3 februari 2011 information om SEK och departementets arbete med bolaget och besvarade frågor från ledamöterna.

Statssekreteraren sade att SEK i sin verksamhet inte har avvikit från sitt uppdrag. Han uppgav också att det pågår ett arbete inom departementet med att ta fram ägardirektiv för bolaget. Avsikten är att dessa ska kunna läggas fram vid bolagsstämman i april eller – om detta inte är möjligt – vid en extrastämma därefter. I ägardirektiven ska, enligt statssekreteraren, anges att SEK i större utsträckning ska rikta sin verksamhet till små och medelstora företag. Med koppling till det som står i bolagsordningen om föremålet för bolagets verksamhet när det gäller att främja verksamhet med svenskt intresse som direkt och indirekt avser svensk exportindustri ska vidare något närmare sägas om vad som inryms i begreppet indirekt främjande. Utskottet uttryckte en önskan om att det ges möjlighet att följa arbetet med ägardirektiven, vilket statssekreteraren ställde sig positiv till.

### *Besök hos Svensk Exportkredit*

Näringsutskottet och finansutskottet fick vid ett besök hos SEK den 8 februari 2011 information om bolagets verksamhet. SEK informerade om bl.a. följande:

- SEK:s roll för svensk export, tillväxt och jobbskapande
- Svenska exportföretags viktigaste marknader
- SEK:s arbete inom socialt ansvarstagande.

En företrädare för en av SEK:s kunder lämnade information om hur företaget samarbetar med SEK och vad det har betytt för företagens export.

### *Yttrande av finansutskottet*

Utskottet beslutade vid sammanträdet den 2 december 2010 att bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över Riksrevisionens styrelses redogörelse om AB Svensk Exportkredit och den aktuella motionen. I sitt yttrande (2010/11:FiU3y; se bilaga 2) anför finansutskottet att de iakttagelser som Riksrevisionen för fram i granskningen av SEK aktualiserar frågan om statens roll i exportfinansieringen. Finansutskottet betonar att SEK har en viktig roll i förhållande till svensk exportindustri. Genom att tillhandahålla långsiktig finansiering till exportföretagen är SEK marknadskompletterande. Finansutskottet anser att det är denna marknadskompletterande roll som är central för det offentliga åtagandet.

Med hänvisning till att Riksrevisionen uppmärksammat styrningen av SEK betonar finansutskottet vikten av regeringens ägarstyrning och utgår ifrån att regeringen agerar professionellt i styrningen av bolaget samt har dialog med näringsutskottet i frågan. Samtidigt noterar finansutskottet att regeringen med utgångspunkt i Riksrevisionens rapport låtit göra en fördjupad bolagsanalys av SEK, vilket välkomnas. Finansutskottet förutsätter att regeringen i sin fortsatta analys och styrning av SEK beaktar Riksrevisionens rekommendationer. Mot bakgrund av det anförda anser finansutskottet att näringsutskottet bör avstyrka motion 2010/11:N228 (M) om en översyn av SEK:s uppdrag, inriktning och övergripande mål och föreslår att redogörelsen från Riksrevisionens styrelse läggs till handlingarna.

## Utskottets ställningstagande

### **Inledning**

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB
- Nordea Bank AB
- AB Svenska Spel och Lernia AB
- SAS AB
- Statens ägande av Vattenfall AB
- Vattenfall AB:s uppdrag
- SJ AB
- Sveaskog AB
- AB Svensk Exportkredit

- Ägarstyrning
- Jämställdhet
- Skrivelsen om företag med statligt ägande.

### **Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB**

I motionerna 2010/11:N1 (S, MP) och 2010/11:Fi230 (S, MP, V) förordas att de bemyndiganden som riksdagen tidigare gett regeringen avseende bolagen Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB ska återkallas.

Utskottet anser att regeringens planerade försäljning av det statliga bolåneföretaget SBAB är olycklig, eftersom staten därmed skulle göra sig av med ett kraftfullt verktyg för att skärpa konkurrensen på bolåne- och inlåningsmarknaderna. En sådan försäljning skulle kunna komma att innebära högre bolånekostnader och sämre sparräntor än om SBAB i stället används aktivt för konsumenternas bästa. Ett exempel på den bristande konkurrensen på de aktuella marknaderna är att kostnaderna för de nya kapitaltäckningsreglerna för banker som nyligen presenterades av Baselkommittén, Basel III, nu riskerar att vältras över på bankkunderna. Bankerna bör rimligen i stället acceptera lägre vinstnivåer, då risken minskar med de nya reglerna. Utskottet avvisar alltså regeringens försäljningsplaner för SBAB och anser att bolaget i stället bör användas för att öka konkurrensen på bankmarknaden. Riksdagen bör därför återta regeringens försäljningsbemyndigande i fråga om SBAB.

Vad gäller Posten Norden anser utskottet att samgåendet mellan Posten och Post Danmark, som riksdagen beslutade om våren 2008, var positivt utifrån att ett samgående kunde förväntas stärka Postens konkurrensmöjligheter. Utskottet anser dock att regeringens planer från våren 2008 på en börsintroduktion av Posten Norden inom fem år inte bör verkställas och föreslår därför att riksdagen ska återta regeringens bemyndigande att ytterligare minska statens ägarandel i Posten Norden ned till lägst 34 % av rösterna.

Slutligen vill utskottet när det gäller statens ägande av aktier i Telia Sonera framhålla att bl.a. frågan om accessnätet är av stor vikt. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att återkomma till riksdagen med en redogörelse för olika handlingsalternativ för att åstadkomma en separering av accessnätet från Telia Soneras övriga verksamhet. Utskottet föreslår samtidigt att riksdagen ska inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet vad gäller detta företag.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen bör fatta följande beslut:

- Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2007 om att regeringen får helt eller delvis avyttra statens aktier i Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB och de övriga bemyndiganden

den rörande försäljning av detta bolag som riksdagen samtidigt lämnade (bet. 2006/07:NU16 förslagspunkterna 3 a–d, rskr. 2006/07:217).

- Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2008 om att regeringen får minska statens ägarandel som lägst ned till 34 % av rösterna i det sammanslagna bolaget Posten Norden AB (bet. 2007/08:NU13, rskr. 2007/08:253).
- Riksdagen återkallar det bemyndigande som riksdagen lämnade våren 2001 avseende dåvarande Telia AB (bet. 2000/01:NU11, rskr. 2000/01:272) och de bemyndiganden som riksdagen lämnade våren 2007 avseende Telia Sonera AB (bet. 2006/07:NU16 förslagspunkterna 2 a–c, rskr. 2006/07:217) och tillkännager för regeringen som sin menig vad utskottet anför om accessnätet.

Ett sådant beslut av riksdagen ligger helt i linje med vad som i denna del begärs i motionerna 2010/11:N1 (S, MP) och 2010/11:Fi230 (S, MP, V). Motion 2010/11:T505 (KD) blir delvis tillgodosedd i aktuell del.

### **Nordea Bank AB**

I motion 2010/11:N281 (V) föreslås att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med förslag om att återta bemyndigandet att minska statens ägande i Nordea Bank AB. Utskottet delar inte motionärernas uppfattning och avstyrker därmed motionen i aktuell del.

### **AB Svenska Spel och Lernia AB**

En försäljning av AB Svenska Spel förordas i motion 2010/11:N427 (M). I motionerna 2010/11:N215 (M) och 2010/11:N293 (M) föreslås en försäljning av Lernia AB. Utskottet avvisar motionärernas förslag och anser alltså att riksdagen bör avslå dessa tre motioner.

### **SAS AB**

I motionerna 2010/11:N276 (M) och 2010/11:N327 (MP) förordas en försäljning av statens andel av SAS AB. Som tidigare redovisats beslutade riksdagen våren 2010 att ge regeringen bemyndigande att minska ägandet i SAS (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35, ytr. 2009/10:NU2y). Näringsutskottet anförde i sitt yttrande, i vilket finansutskottet instämde, att riksdagens bemyndigande att minska ägandet i SAS ska uppfattas som ett tydligt besked om statens inställning när det gäller försäljning inom överskådlig tid och underströk vikten av att en försäljning sker i ordnade former när det finns en seriös köpare. Regeringen har alltså redan mandat att genomföra en försäljning av statens andel i SAS, vilket förordas i de här aktuella

motionerna. Utskottet kan inte se någon anledning för riksdagen att nu fatta ytterligare beslut i denna fråga. Därmed avstyrks de båda här aktuella motionerna.

### **Statens ägande av Vattenfall AB**

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 60) att den kan komma att överväga en ägarbreddning i Vattenfall AB. Utskottet anser att sådana planer på en försäljning av Vattenfall bör avvisas. För utskottet är det självklart att Vattenfall ska kvarstå i helstatlig ägo. Vattenfall är en dominerande aktör på en marknad som inte fungerar väl. Vidare förvaltar Vattenfall viktiga gemensamma naturresurser och kan med rätt styrning vara ett oerhört kraftfullt energipolitiskt verktyg.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att riksdagen – i likhet med vad som föreslås i motion 2010/11:N1 (S, MP) – genom ett tillkännagivande ska klargöra för regeringen att Vattenfall ska fortsätta att vara ett helägt statligt bolag. Riksdagen bör därmed bifalla den nämnda motionen i aktuell del.

### **Vattenfall AB:s uppdrag**

Uttalanden av riksdagen om Vattenfall AB:s uppdrag begärs i de fyra motionerna 2010/11:N209 (S), 2010/11:N355 (S), 2010/11:N373 (S) och 2010/11:N369 (V). Våren 2010 fattade riksdagen, som redovisats, beslut om förtydligat uppdrag för Vattenfall. Innebörden av detta är att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I sitt ställningstagande anförde utskottet att det förtydligade uppdraget hade fått en sådan utformning att de oklarheter som tidigare hade funnits skulle komma att undanröjas. Utskottet såg det som naturligt att den tidigare geografiska avgränsningen till svensk energiförsörjning helt togs bort.

I anslutning till det som förs fram i de här aktuella motionerna om Vattenfalls roll inom energipolitiken vill utskottet betona att lönsamhet är centralt för bolagets verksamhet. För att kunna spela en roll i omställningen av energisystemet måste Vattenfall ha en stabil ekonomi och stora ekonomiska resurser. Produktion och distribution av el är kapitalintensiva verksamheter som kräver stora investeringar. Utskottet ser marknadsmässighet som ett centralt begrepp, om Vattenfall ska kunna spela en sådan roll i energiomställningen som utskottet vill se.

I propositionen om förtydligat uppdrag för Vattenfall meddelade regeringen sin avsikt att använda EU:s s.k. 2020-mål som referenspunkt för uppföljning av Vattenfalls roll i energiomställningen. De nämnda målen handlar om att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 % jämfört med 1990 års nivå, att 20 % av den totala energianvändningen ska komma

från förnybara energikällor samt att energieffektiviseringen ska öka med 20 %. Utskottet, som ansåg att det är mycket bra att använda EU:s 2020-mål som referenspunkt, anförde att det därmed kommer att bli möjligt att utvärdera om Vattenfall verkligen är ett av de bolag som leder utvecklingen mot minskade utsläpp av klimatgaser och ökad andel förnybar energi samt aktivt verkar för en effektivare energianvändning.

Utskottet vill också något kommentera vad som sägs i ett par av motionerna om att Vattenfall ska möjliggöra konkurrenskraftiga priser för den elintensiva industrin och exportindustrin. Detta ska, enligt vad som sägs, ske inom ramen för EU:s statsstödsregler. Att EU:s statsstödsregler ska följas är för utskottet en självklarhet. Lika självklart är det att det är upp till den elintensiva industrin och exportindustrin att söka konkurrenskraftiga energipriser i avtal med Vattenfall eller andra energibolag. Detta är inte ett område där staten som ägare av Vattenfall bör agera.

Med det anförda avstyrker utskottet de fyra här aktuella motionerna i berörda delar.

## **SJ AB**

I motion 2010/11:T377 (MP) föreslås ett tillkännagivande om att kraven på vinstutdelning till staten från SJ AB ska slopas. Bolagets främsta uppgift bör vara att öka tågresandet, sägs det i motionen. Enligt utskottets mening är slopat vinstkrav inte något lämpligt tillvägagångssätt för att uppnå ett ökat tågresande. Dessutom torde ett slopat vinstkrav strida mot EU:s statsstödsregler. Med detta avstyrker utskottet den nämnda motionen i berörd del.

## **Sveaskog AB**

Olika frågor om Sveaskog AB:s ägande av Setra Group AB och statens roll för stabilitet inom träförädlingsbranschen tas upp i motionerna 2010/11:N400 (S) och 2010/11:N234 (V). Utskottet anser att riksdagen inte bör agera i de frågor som tas upp i motionerna och avstyrker därmed dessa.

## **AB Svensk Exportkredit**

Riksrevisionens styrelse noterar i sin redogörelse till riksdagen att Riksrevisionens granskning av AB Svensk Exportkredit visar på brister i styrningen och uppföljningen av bolaget. Styrelsen anser att det är viktigt att riksdagen får en ingående information om SEK:s verksamhet och förutsätter att regeringen ska återkomma till riksdagen med en analys av bolagets verksamhet och finansiella situation.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är värdefullt att Riksrevisionen har gjort en granskning av SEK. Bolaget bildades 1962, och förutsättningarna för verksamheten har genomgått stora förändringar sedan dess.

Enligt utskottets mening är Riksrevisionens granskning av SEK av stort värde för att riksdagen ska kunna fullgöra sin uppgift att följa regeringens förvaltning av företaget med statligt ägande.

Som redovisats har utskottet, tillsammans med finansutskottet, fått information från statssekreterare Gunnar Oom, Utrikesdepartementet, om det uppföljningsarbete som departementet har bedrivit efter det att Riksrevisionen presenterade sin granskning av SEK. Närings- och finansutskotten har också fått information om de åtgärder som SEK har vidtagit med anledning av granskningen.

I likhet med vad finansutskottet anför i sitt yttrande vill näringsutskottet poängtera att SEK har en viktig roll i att främja verksamhet som avser svensk exportindustri. Detta blev särskilt tydligt under den finanskris som drabbade världen hösten 2008. Genom att tillhandahålla långfristig finansiering till exportföretag har SEK en marknadskompletterande funktion som inte kan fyllas av andra aktörer.

Enligt Riksrevisionen bör regeringen bl.a. ta ställning till inom vilka områden SEK ska verka och till vilken roll bolaget ska ha på marknaden. Vidare bör regeringen initiera en finansiell analys av SEK och se över de ekonomiska målen samt anpassa dessa till SEK:s framtida uppdrag. Regeringen har, som redovisats, låtit göra en fördjupad bolagsanalys av SEK med utgångspunkt från Riksrevisionens granskning. För närvarande pågår arbete inom Utrikesdepartementet med att ta fram ägardirektiv för bolaget. Statssekreterare Gunnar Oom har ställt sig positiv till utskottets önskemål om att få ta del av förslag till sådana direktiv, innan de presenteras vid en bolagsstämma. Utskottet vill understryka vikten av att så sker. Därutöver är det önskvärt att regeringen i lämpligt sammanhang – t.ex. i budgetpropositionen för 2012 – redovisar regeringens samlade slutsatser och vidtagna åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskning av SEK.

Vidare vill utskottet betona betydelsen av regeringens styrning av SEK. Finansutskottet anför i sitt yttrande att man utgår ifrån att regeringen agerar professionellt i styrningen av bolaget. Mot den bakgrunden förutsätter näringsutskottet att regeringen i den nyssnämnda redovisningen till riksdagen även redogör för sin ägarstyrning av bolaget.

Med hänvisning till det sagda anser utskottet att det inte finns någon anledning för riksdagen att – som föreslås i motion 2010/11:N228 (M) – uppmana regeringen att göra en översyn av SEK:s uppdrag, inriktning och övergripande mål. Motionen avstyrks därmed. Riksrevisionens styrelses redogörelse bör läggas till handlingarna.

### **Ägarstyrning**

I motionerna 2010/11:N211 (S), 2010/11:N233 (V) och 2010/11:N281 (V) föreslås olika tillkännagivanden om ägarstyrning i vid mening. Utskottet anser att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av dessa förslag och föreslår därför att motionerna avslås i aktuella delar.



## **Jämställdhet**

I motionerna 2010/11:C259 (S) och 2010/11:N408 (S) föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör bedriva ett arbete för ökad jämställdhet i statliga bolag respektive om att regeringen vid försäljning av statliga bolag bör se till att jämställdheten i dessa vidmakthålls. Utskottet finner ingen anledning för riksdagen att initiera några åtgärder med anledning av dessa förslag. Riksdagen bör alltså avslå motionerna i aktuella delar.

## **Skrivelsen om företag med statligt ägande**

Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen 1981. Det finns, som framgått av tidigare ställningstaganden, åsiktsskillnader mellan företrädarna för olika partier i utskottet när det gäller statliga företag. Samtidigt vill utskottet framhålla vikten av att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser, som utgör ett underlag för att riksdagen ska kunna följa regeringens förvaltning av de aktuella företagen.

Med det anförda förslår utskottet att riksdagen ska lägga regeringens nu aktuella skrivelse till handlingarna.

## Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

### 1. Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB, punkt 1 (M, FP, C, KD)

av Mats Odell (KD), Jessica Polfjärd (M), Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Eva Flyborg (FP), Jonas Jacobsson (M) och Helena Lindahl (C).

#### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Fi230 yrkande 14, 2010/11:T505 yrkande 4 och 2010/11:N1 yrkande 1.

#### *Ställningstagande*

Vår syn på statligt ägande av företag överensstämmer med regeringens. Staten har att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt. När staten samtidigt uppträder som ägare och som utformare av de regler som ska gälla för näringslivets verksamhet uppstår problem som undviks när konkurrensutsatt verksamhet bedrivs i privat regi.

Genom att minska eller helt slopa det statliga ägandet i företag som arbetar på en konkurrensutsatt marknad blir statens roll som lagstiftare mer renodlad samtidigt som de hel- eller delprivatiserade företagen regelmässigt får bättre utvecklingsmöjligheter. Konkurrensen på marknaden blir sundare. Intäkterna från försäljningarna möjliggör amortering på statsskulden, vilket i sin tur skapar möjligheter till större flexibilitet i finanspolitiken.

Vi vill också framhålla att det för staten – och därmed skattebetalarna – kan finnas risker och kostnader förknippade med ett statligt ägande av företag. Inte minst gäller detta företag på finansmarknaden, som t.ex. Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB.

Staten bör kvarstå som ägare då tungt vägande skäl talar för detta. Företag som utgör naturliga monopol bör förbli helstatliga. Ett fortsatt statligt ägande kan också vara motiverat om det föreligger särskilda nationella intressen eller samhällsuppdrag som svårligen kan hanteras utan ett statligt inflytande.

Den här redovisade synen på statligt ägande av företag ligger bakom de bemyndiganden som riksdagen tidigare gett regeringen avseende Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB, Posten Norden AB och Telia Sonera AB. Vi ser inga skäl till att riksdagen nu – vilket föreslås i motionerna 2010/11:N1 (S, MP) och 2010/11:Fi230 (S, MP, V) – skulle återkalla dessa bemyndiganden.

SBAB verkar på en kommersiell marknad som präglas av fritt tillträde och fri konkurrens. Därmed finns enligt vår mening inte något skäl för staten att fortsätta äga företaget. Den bedömningen låg bakom riksdagens beslut våren 2007 att ge regeringen bemyndigande att sälja bolaget. Vi vill i sammanhanget framhålla vikten av en effektiv konkurrensrättslig reglering och en god tillsyn av bolånemarknaden och övriga delar av bank- och finansmarknaderna. Detta gäller oberoende av företagens ägarförhållanden.

Beträffande förslaget i de två ovan nämnda motionerna att återta bemyndigandet från våren 2008 om att minska statens ägarandel som lägst ned till 34 % av rösterna i Posten Norden vill vi erinra om vad utskottet anförde i sitt ställningstagande när riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag om ett samgående mellan Posten och Post Danmark (bet. 2007/08: NU13). Vad gällde frågan om en framtida börsnotering av Posten Norden såg utskottet samgåendet som ett sätt att bana väg för ett pluralistiskt ägande. En börsnotering skapar likviditet för bolaget och kan underlätta eventuella strukturaffärer, menade utskottet. Vidare erinrade utskottet om att det bemyndigande som riksdagen då föreslogs ge avsåg en minskning av statens ägande som lägst ned till 34 % av rösterna i det sammanslagna bolaget. Detta ger staten kontrollerande makt över bolagsordningen, och därmed behåller staten sitt dominerande inflytande. Vi anser att det ställningstagande som utskottet gjorde våren 2008 var välmotiverat och är lika hållbart i dag.

Tillgången till Telia Soneras accessnät var en viktig fråga i utskottets beredning våren 2007 av de bemyndiganden avseende Telia Sonera som då var aktuella. I sitt ställningstagande förutsatte utskottet, som inte hade invändningar mot regeringens förslag, att det inom ramen för det fortsatta beredningsarbetet skulle ges förutsättningar att beakta resultatet av det då pågående reform- och utredningsarbetet inom området elektroniska kommunikationer. Detta så att en konkurrensneutral tillgång till accessnätet skulle kunna säkras. Som tidigare redovisats sker statens styrning på marknaden för elektronisk kommunikation inte genom ägandet av operatörer utan framför allt genom lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, där Post- och telestyrelsen i egenskap av sektorsmyndighet har en central roll. Utöver Post- och telestyrelsen finns andra myndigheter såsom Konkurrensverket, Datainspektionen, Konsumentverket och Radio- och TV-verket som har tillsyn över denna marknad.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör avslå motionerna 2010/11:Fi230 (S, MP V) och 2010/11:N1 (S, MP) i berörda delar. Även motion 2010/11:T505 (KD), i vilken tas upp frågan om tillgången till accessnätet, bör med hänvisning till vad som nyss anförts avslås i aktuell del.

## **2. Nordea Bank AB, punkt 2 (S, V)**

av Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örn-fjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingela Nylund Watz (S).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N281 yrkande 2.

### *Ställningstagande*

Vi anser – i likhet med vad som anförts i motion 2010/11:N281 (V) – att riksdagen ska begära att regeringen återkommer med förslag om att återta bemyndigandet att minska statens ägande i Nordea Bank AB.

Det är beklagligt att regeringen nyligen har genomfört en försäljning av aktier i Nordea, vilket har medfört att statens ägarandel har sjunkit från 19,8 % till 13,5 %. Nordea är den bank som kanske stått starkast av alla nordiska storbanker under den nuvarande krisen. Den är välskött och har en bra intjäningsförmåga.

För att möta den allt hårdare konkurrensen på finansmarknaden och den finansiella kris som världen för närvarande upplever är det av vikt att Sverige fortsättningsvis har en bank med ett stort statligt inflytande. Vi anser mot den bakgrunden att riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag om att återta bemyndigandet att minska ägandet i Nordea.

Med ett sådant beslut av riksdagen som vi förordar blir den nämnda motionen helt tillgodosedd i berörd del och tillstyrks.

## **3. SAS AB, punkt 4 (MP)**

av Maria Wetterstrand (MP).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N327 och bifaller delvis motion 2010/11:N276.

### *Ställningstagande*

Jag anser – i likhet med vad som anförs i motion 2010/11:N327 (MP) – att regeringen aktivt bör arbeta för att hitta en ny ägare till statens andel i SAS och att riksdagen bör uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning.

SAS har länge haft stora ekonomiska problem. Staten har vid ett flertal tillfällen varit tvungen att gå in med ägartillskott. I februari 2009 bemyndigade riksdagen regeringen att delta i en nyemission på 1,3 miljarder kronor. Regeringen räknade då med att detta ägartillskott skulle vara tillräckligt för att SAS skulle bli konkurrenskraftigt. Det dröjde dock inte längre än till våren 2010 förrän regeringen föreslog att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att delta i ytterligare en nyemission i SAS. Miljöpartiet föreslog vid båda tillfällena att riksdagen skulle avslå regeringens begäran om att delta i nyemissionerna. Företrädarna för Miljöpartiet menade att den affärsplan som bolaget hade presenterat för att klara neddragningarna medförde stora ekonomiska risker och att det inte var säkert att besparingsplanerna skulle komma att lyckas. SAS hade tidigare presenterat liknande planer som misslyckats.

Flygindustrin står också inför omfattande strukturella problem i form av stora och växande klimatutsläpp i Sverige och världen. Behovet av flygresor på korta och medellånga distanser kommer att minska när snabba tågförbindelser byggs ut.

Miljöpartiet har tidigare, i samband med behandlingen av regeringens proposition 2006/07:57 om försäljning av vissa statligt ägda företag (mot. 2006/07:N12), föreslagit att statens andel i SAS ska säljas. Partiet menade då att det är svårt att se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Tidigare när verksamheten var ny och det var monopol åtminstone på inrikesflyget fanns anledningar till statligt ägande. Nu är flygtrafiken konkurrensutsatt, och det statliga ägandet kan snarare vara en hämsko när det gäller att reglera och ställa hårdare miljökrav på flygtrafiken. Om en försäljning av statens andel i SAS hade genomförts våren 2007, hade frågan om att senare delta i nyemissioner inte varit aktuell. Jag menar att det var fel av regeringen att inte då ta tillfället i akt och sälja statens andel i SAS.

Jag anser vidare att det är av största vikt att vara försiktig med skattemedel och att staten inte bör ta på sig affärsrisker om det inte finns synnerliga skäl. Staten bör i huvudsak inte äga företag som finns på fungerande konkurrensutsatta marknader. Att delta i nyemissioner är förenat med stora affärsrisker, och det finns inget skäl till att staten äventyrar skattemedel i onödan. I stället bör regeringen aktivt arbeta för att hitta en ny ägare till SAS och sälja statens andel i bolaget. Det Sverige behöver investera i nu är förnybar energi, hållbar transportinfrastruktur, såsom spårväg och järnväg, och energieffektiviseringar. Sådana investeringar är viktigare än att fortsätta att hålla ett flygbolag under armarna.

Sammanfattningsvis står jag och Miljöpartiet fast vid att statens andel i SAS bör säljas, och riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att snarast möjligt inleda en försäljning. Med ett sådant beslut av riksdagen som jag förordar blir motion 2010/11:N327 (MP) helt tillgodosedd och tillstyrks. Även motion 2010/11:N276 (M) blir i sak tillgodosedd, men det formella yrkandet avser att riksdagen ska besluta om mandat för regeringen att sälja hela statens andel i SAS. Som tidigare redovisats har regeringen redan ett sådant mandat.

- 4. Statens ägande av Vattenfall AB, punkt 5 (M, FP, C, KD)**  
av Mats Odell (KD), Jessica Polfjärd (M), Hans Rothenberg (M), Olof Lavesson (M), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Eva Flyborg (FP), Jonas Jacobsson (M) och Helena Lindahl (C).

#### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion 2010/11:N1 yrkande 2.

#### *Ställningstagande*

I motion 2010/11:N1 (S, MP) begärs ett tillkännagivande om att Vattenfall AB ska vara ett helägt statligt bolag. Detta är föranlett av vad regeringen sade i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 24 s. 60) om Vattenfall. Regeringen erinrade där om att den genomfört ett arbete kring bolagets framtida inriktning, som resulterat i den proposition om förtydligat uppdrag för Vattenfall som regeringen hade lagt fram våren 2010 (prop. 2009/10:179). På den grunden bygger staten sitt långsiktiga ägaransvar och kommer fortsatt att vara majoritetsägare i bolaget. En ägarbreddning kan dock komma att övervägas, påpekade regeringen vidare.

Enligt vår mening finns det ingen anledning för riksdagen att göra den typ av uttalande som efterfrågas i den här aktuella motionen. Det som uttrycks i budgetpropositionen är att en ägarbreddning kan komma att övervägas. Samtidigt sägs uttryckligen att staten ska ha ett långsiktigt ägaransvar för Vattenfall och att staten fortsatt ska vara majoritetsägare i bolaget. Om någon form av minskat ägande skulle bli aktuell skulle frågan på sedvanligt sätt föreläggas riksdagen i form av en proposition. Med det anförda anser vi att riksdagen bör avslå motionen i aktuell del.

## 5. **Vattenfall AB:s uppdrag, punkt 6 (S, MP, V)**

av Maria Wetterstrand (MP), Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingela Nylund Watz (S).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2010/11:N209, 2010/11:N355, 2010/11:N369 yrkande 9 och 2010/11:N373.

### *Ställningstagande*

Uttalanden av riksdagen om Vattenfall AB:s uppdrag begärs i de fyra motionerna 2010/11:N209 (S), 2010/11:N355 (S), 2010/11:N373 (S) och 2010/11:N369 (V). Vid behandlingen av propositionen om förtydligande av uppdraget för Vattenfall våren 2010 redovisade företrädarna för våra tre partier i utskottet i en reservation sin syn på vilket innehåll uppdraget för Vattenfall bör ha (bet. 2009/10:NU23).

Genom riksdagsbeslutet ska Vattenfall inte längre vara ledande i energiomställningen utan endast vara "ett av de bolag" som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vi menade att det var att ta ett steg i fel riktning och ville i stället förtydliga Vattenfalls uppdrag som det ledande företaget i energiomställningen. Denna bedömning står vi fast vid.

Vi menar vidare att det behövs en vision om att Vattenfalls energiförsörjning på längre sikt ska baseras helt på förnybar energi. Statsmakterna bör klargöra att Vattenfall ska vara ledande i omställningen av energisystemet och pådrivande i energiomställningen i Sverige och Europa, dvs. på alla de marknader där bolaget är verksamt. Det gäller även relevanta dotterbolag. Vidare bör gälla att Vattenfall ska vara ett modernt, affärsmässigt drivet och framåtsyftande bolag. Bolaget ska öka sina investeringar i förnybar energiproduktion och inte bygga nya kärn- eller kolkraftverk.

Vi vill också att Vattenfall ska vara en aktiv part i arbetet för ökad energieffektivisering och att bolaget kontinuerligt ska minska utsläppen av växthusgaser. Vattenfall ska vidare, enligt vår mening, vara en strategisk partner till basindustrin och bör, inom ramen för EU:s statsstödsregler och miljömässiga krav, möjliggöra konkurrenskraftiga priser för den svenska elintensiva industrin.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att agera så att Vattenfalls uppdrag förtydligas på det sätt som vi har angett. Med ett sådant beslut blir de fyra här aktuella motionerna delvis tillgodosedda i berörda delar.

**6. SJ AB, punkt 7 (MP, V)**

av Maria Wetterstrand (MP) och Kent Persson (V).

*Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:T377 yrkande 5.

*Ställningstagande*

Vi anser – i likhet med vad som anförs i motion 2010/11:T377 (MP) – att kraven på vinstutdelning till staten från SJ AB bör slopas. Detta krav bör i stället ersättas med ett krav på att upprätthålla och utveckla tågtrafiken.

SJ:s enda uppgift för närvarande är att vara företagsekonomiskt lönsamt och leverera ekonomiskt överskott till statskassan. Detta går stick i stäv med de transportpolitiska målen och missgynnar resenärens behov. Vi anser därför att de politiska uppdragen till SJ behöver förtydligas, så att bolaget blir drivande i att nå ett effektivt och klimatsmart transportsystem. SJ har en nyckelroll att spela i en sådan omställning.

För närvarande är det ofta billigare att flyga än att ta tåget. Den som vill fatta ett miljömässigt hållbart beslut får därmed helt felaktiga signaler. Flyget är helt befriat från koldioxidskatt, vilket innebär en subvention av ett miljöförstörande transportmedel. Regeringens höjning av banavgifterna blir ytterligare ett sätt att ge både väg- och flygtrafik nya fördelar i jämförelse med det miljömässigt bästa alternativet.

Kravet på vinstutdelning till staten från SJ bör alltså slopas, och riksdagen bör genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att genomföra detta. Det är bättre att överskottet används till investeringar och underhåll för en bättre service och att det successivt uppnås en bättre balans mellan priset på tåg- och flygbiljetter. Det ska vara billigare att åka tåg än att flyga.

Med ett sådant beslut av riksdagen som vi förordar blir den nämnda motionen helt tillgodosedd i berörd del och tillstyrks.

**7. Sveaskog AB, punkt 8 (V)**

av Kent Persson (V).

*Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N234 yrkandena 1–3 och bifaller delvis motion 2010/11:N400.



### *Ställningstagande*

I likhet med vad som anförs i motion 2010/11:N234 (V) anser jag att riksdagen ska begära att regeringen lägger fram ett förslag som stoppar utförsäljningen av Sveaskog AB:s andel av Setra Group AB. Vidare bör riksdagen genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att använda statens ägande i Setra via Sveaskog för att utveckla företaget genom investeringar i moderniserad produktion och vidareförädling och göra en översyn av hur staten bäst kan bidra till att skogsnäringen utvecklas med tanke på den nuvarande bristen på råvara.

För närvarande förbereds utförsäljningen av statens andel i skogsindustrieföretaget Setra, som är ett halvstatligt företag, där statens andel ägs via Sveaskog. Setra är en viktig arbetsgivare i branschen och spelar en stor roll för näringslivet på flera mindre orter, inte minst på landsbygden.

Riskerna med en utförsäljning av Setra är betydande. Vänsterpartiet menar att den måste stoppas. Risken är att ägandet tas över av spekulanter som inte är intresserade av att utveckla produktionen långsiktigt utan är ute efter kortsiktiga vinster eller tillgången till skogsråvara. Staten bör vara kvar som ägare och använda sitt ägande till att trygga och modernisera produktionen och öka förädlingsgraden av virket. På så sätt kan många jobb tryggas och skapas på orter som skulle vara utsatta om inte Setra hade produktion där.

Ett långsiktigt, statligt ägande kan ge utveckling i landsbygden och inte minst i Norrlands inland. En översyn bör göras av hur staten bäst kan bidra till att skogsnäringen kan utvecklas mot bakgrund av den nuvarande bristen på råvara.

Med ett sådant beslut av riksdagen som jag förordar blir den nämnda motionen helt tillgodosedd och tillstyrks. Även motion 2010/11:N400 (S), där det föreslås ett tillkännagivande om statens roll för stabilitet inom träförädlingsbranschen, blir därmed till viss del tillgodosedd.

## **8. Ägarstyrning, punkt 10 (V)**

av Kent Persson (V).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:N233 och 2010/11:N281 yrkande 1 och avslår motion 2010/11:N211.

### *Ställningstagande*

Jag anser – i likhet med vad som anförs i motionerna 2010/11:N233 (V) och 2010/11:N281 (V) – att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att det ska införas ett moratorium för statliga utförsäljningar och om att regeringen ska uppmanas att föra en offensiv statlig företagspolitik.

Enligt Vänsterpartiet har suveräna stater rätt att skydda vissa nationella tillgångar. Partiet är för ekonomisk demokrati och att medborgarna får mer makt över produktion och företag, och det gemensamma ägandet bör öka. Det statliga ägandet utgör dock endast en av flera olika ägandeformer. Grunden för det statliga ägandet bör vara samhällsintresset. Statligt ägande innebär att det i sista hand är folkvalda företrädare som har inflytandet och bestämmanderätten.

Sverige förlorar inte bara finansiellt på de utförsäljningar som regeringen genomför, genom att utdelningar från både helstatliga och delstatliga företag försvinner, utan det är även makt över avgörande samhällsnytta och makt över en del produkter och tjänster, såsom krediter, telefon och el, som i stället kan hamna i händerna hos andra staters bolag. Staten avhänder sig politiska instrument som kan vara viktiga i den hårdnande globala konkurrensen. Finland och Frankrike är exempel på länder som agerar annorlunda.

Regeringen måste, mot den angivna bakgrunden, stoppa utförsäljningarna, analysera situationen och inse att världen efter den globala krisen ser annorlunda ut. Under den tid som regeringen gör en sådan analys behövs ett moratorium vad gäller utförsäljningar och minskat ägande i statliga företag.

De statliga företagen representerar mycket stora värden och måste skötas med stor omsorg. Värdeskapande är det övergripande målet, och varje enskilt företag ska ges de bästa förutsättningarna för utveckling. Jag anser dock att de statliga företagen behöver ta ett större ansvar för att bidra till en långsiktigt hållbar samhällsutveckling och vill därför se en tydligare styrning av de statliga företagen och en bredare definition av företagets målsättningar. Staten bör i sin roll som en betydande ägare också ha ett stort ansvar inte bara för de enskilda företagen utan även för samhällsutvecklingen i stort.

Mot regeringens utförsäljningspolitik vill Vänsterpartiet sätta en offensiv statlig företagspolitik, där regeringen bör försöka se framåt på utvecklingen i världsekonomin och i det svenska samhället. Staten har här en naturlig roll att spela – dels att förädla det existerande statliga företaget, dels att utveckla det på angelägna områden.

Med ett sådant beslut av riksdagen som jag förordar blir de nämnda motionerna helt tillgodosedda i berörda delar och tillstyrks. En del av det som sägs i den tredje här aktuella motionen – motion 2010/11:N211 (S) – ligger i linje med vad jag förordar, men något särskilt tillkännagivande av det slag som begärs i motionen anser jag inte behövs.

## 9. Jämställdhet, punkt 11 (S, MP, V)

av Maria Wetterstrand (MP), Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S), Kent Persson (V) och Ingela Nylund Watz (S).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:C259 yrkande 2 och avslår motion 2010/11:N408.

### *Ställningstagande*

Vi anser – i likhet med vad som anförs i motion 2010/11:C259 (S) – att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen bör bedriva ett aktivt utvecklingsarbete för ökad jämställdhet i statliga bolag.

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Under det övergripande målet finns fyra delmål varav det första har följande lydelse: ”En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.”

När det gäller makt och inflytande kan det konstateras att de statliga bolagen lyckats betydligt bättre när det gäller en jämn fördelning i styrelserna jämfört med privata bolag. I de statliga bolagens styrelse är ca 51 % av ledamöterna män, medan motsvarande siffra i de privata bolagens styrelser är ca 79 %. Trots att kvinnor utgör halva befolkningen, har i genomsnitt bättre betyg och utbildar sig i högre grad än män missar företag att tillvarata den kompetens som kvinnor besitter. När det gäller andelen kvinnor på vd-poster och i ledningsgrupper är det inga större skillnader mellan statliga och privata bolag, utan även i de statliga bolagen är kvinnor underrepresenterade på högre chefspositioner.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen genom ett tillkännagivande bör uppmana regeringen att aktivt arbeta för att öka andelen kvinnor på vd-poster och chefsbefattningar samt i ledningsgrupper och att verka för att jämställdhetsarbetet i statliga bolag aktiveras och systematiseras. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i berörd del och tillstyrks. Den andra här aktuella motionen, 2010/11:N408 (S), avstyrks.

## Särskilda yttranden

### 1. Nordea Bank AB, punkt 2 (MP)

Maria Wetterstrand (MP) anför:

Miljöpartiet de gröna anser att statligt ägande kan vara riktigt när det finns särskilda skäl. I de fall staten väljer att äga företag förutsätter det en aktiv ägarroll. Företagen ska ges i uppdrag att vara ledande när det gäller hållbar utveckling. Ägandet och förvaltningen måste vara transparenta. Målen för verksamheten måste vara entydiga och möjliga att utvärdera. Och det statliga ägandet bör struktureras på ett sådant sätt att alla relevanta intressenter ges möjlighet att delta i förvaltning och styrning av bolagen.

Staten har under senare år inte varit en aktiv ägare i Nordea Bank AB. Marknaden är konkurrensutsatt och företaget har fått utvecklas på marknadens villkor. Statens viktigaste roll i förhållande till den finansiella infrastrukturen är att övervaka och agera tillsynsmyndighet. Intressekonflikter kan uppstå mellan staten som ägare av banken och som tillsynsmyndighet och reglerare. Möjligheterna att påverka med under 20 % ägande i Nordea är också begränsade. Av dessa skäl menar Miljöpartiet att regeringens bemyndigande att sälja Nordea kan kvarstå.

Innan en försäljning av statens återstående andel i Nordea sker bör regeringen dock genomföra en analys av vilka effekter en eventuell försäljning får på Plusgirot och vidta sådana åtgärder att tillgången till Plusgirot – som en del i en grundläggande infrastruktur – säkras för konsumenterna. Plusgirot är ett av Nordea helägt dotterbolag och utgör en viktig betalningsinfrastruktur som många är beroende av. Det är också viktigt att analysera eventuella risker för ägarkoncentration på bankmarknaden.

Det är nödvändigt för den gröna omställningen att utveckla former för att öka tillgången på riskkapital och lånemöjligheter för de investeringar och den teknikutveckling som behövs för att skapa ett ekologiskt hållbart samhälle. Här kunde ett statligt ägande i bankverksamhet användas för att driva på utvecklingen. Med den begränsade påverkansmöjlighet som staten i dag har i Nordea och den breda verksamhet som en bank bedriver i övrigt, ser vi större möjligheter att verka för detta på andra sätt. Det kan ske via de befintliga marknadskompletterande investeringsfonder och liknande som staten i dag förfogar över.

Miljöpartiet vill betona att statlig utförsäljning bör ske på marknadsmässiga villkor. Ägarnas, dvs. skattekollektivets, intressen ska säkras. Försäljningarna ska ske till den som lämnar det ekonomiskt mest fördelaktiga budet. Att utifrån ideologiska motiv sälja till underpris är helt oacceptabelt.

Samtidigt menar vi att ett spritt och decentraliserat ägande i samhället bör främjas. Vi är också mycket positiva till att anställda i större utsträckning kan vara ägare av de företag där de arbetar, liksom att när så är motiverat utforma företag som s.k. Public Interest Companies. Företagens

anställda borde ges förtur vid en försäljning av statens kvarvarande aktier i Nordea. Även försäljning till anställda ska dock ske på marknadsmässiga villkor.

## **2. SJ AB, punkt 7 (S)**

Lars Johansson (S), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Karin Åström (S) och Ingela Nylund Watz (S) anför:

Vi vill särskilt kommentera behovet av nya investeringar när det gäller SJ AB. Bolaget har i år och föregående år pekat på behov av nya investeringar i bl.a. tågmaterial. Problemet med denna brist har SJ delvis löst genom att minska antalet avgångar. Detta är dock enligt vår mening inte hållbart i längden. Vi noterar att finansmarknadsminister Peter Norman har uttalat att regeringen är villig att diskutera lägre vinstuttag av staten från SJ i tider då bolaget behöver göra stora investeringar. Vi instämmer i detta och menar att avkastningskravet skulle kunna begränsas mot bakgrund av SJ:s behov av investeringar. De medel som SJ i så fall inte skulle behöva leverera in till staten skulle i stället användas för investeringar. Detta bör kunna ske på ett sådant sätt att det inte strider mot EU:s statsstödsregler.

## **3. AB Svensk Exportkredit, punkt 9 (MP)**

Maria Wetterstrand (MP) anför:

Regeringen har utlovat en översyn av AB Svensk Exportkredit och avser att ta fram ägardirektiv till bolaget. Liksom utskottet i övrigt utgår jag ifrån att utskottet på något vis kommer att vara delaktigt i utformningen och behandlingen av direktiven, och jag avvaktar med krav på vidare åtgärder tills den processen är avslutad. Redan nu vill jag dock klargöra att min uppfattning är att omfattningen av verksamheten i Svensk Exportkredit bör begränsas till det som direkt är relaterat till att få ut svenska företag på exportmarknaden. Det bör också tydliggöras att bolaget enbart ska ägna sig åt verksamhet som är marknadskompletterande.

BILAGA 1

## Förteckning över behandlade förslag

### Skrivelse 2009/10:140

Regeringens skrivelse 2009/10:140 2010 års redogörelse för företag med statligt ägande.

### Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:140

*2010/11:N1 av Lars Johansson m.fl. (S, MP):*

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Posten och SBAB samt att inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Vattenfall ska vara ett helägt statligt bolag.

### Redogörelse 2010/11:RRS6

Redogörelse 2010/11:RRS6 Riksrevisionens styrelses redogörelse om AB Svensk Exportkredit.

### Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

*2010/11:Fi230 av Mona Sahlin m.fl. (S, MP, V):*

14. Riksdagen beslutar att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Posten och SBAB samt att inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera.

*2010/11:C259 av Eva-Lena Jansson (S):*

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bedriva ett aktivt utvecklingsarbete för ökad jämställdhet i statliga bolag.

*2010/11:T377 av Stina Bergström m.fl. (MP):*

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa kraven på vinstutdelning till staten från SJ.

*2010/11:T505 av Lars-Axel Nordell (KD):*

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten inte bör avhända sig sitt kontrollerande inflytande i Telia Sonera innan man har funnit en ur säkerhetspolitisk synpunkt godtagbar lösning för ägandet av den infrastruktur som företaget kontrollerar via Skanova.

*2010/11:N209 av Peter Johnsson m.fl. (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfall och energipolitiken.

*2010/11:N211 av Sven-Erik Bucht (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklad ägarstyrning i våra statliga bolag.

*2010/11:N215 av Mats Gerdau (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sälja Lernia AB.

*2010/11:N228 av Lars Elinderson (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av att det görs en översyn av Svensk Exportkredits uppdrag, inriktning och övergripande mål.

*2010/11:N233 av Kent Persson m.fl. (V):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett moratorium för statliga utförsäljningar.

*2010/11:N234 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):*

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag som stoppar utförsäljningen av Sveaskogs andel av Setra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statens ägande i Setra via Sveaskog används för att utveckla företaget genom investeringar i moderniserad produktion och vidareförädling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur staten bäst kan bidra till att skogsnäringen utvecklas med tanke på den nuvarande bristen på råvara.

*2010/11:N276 av Finn Bengtsson och Jessica Polfjärd (båda M):*

Riksdagen beslutar att ge regeringen mandat att sälja hela statens innehav i SAS AB.

*2010/11:N281 av Kent Persson m.fl. (V):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en offensiv statlig företagspolitik.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Nordea i enlighet med vad som anförs i motionen.

*2010/11:N293 av Cecilia Brinck (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sälja Lernia AB.

*2010/11:N327 av Ulf Holm (MP):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statens andel i SAS ska avyttras.

*2010/11:N355 av Peter Johnsson m.fl. (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfall och energipolitiken.

*2010/11:N369 av Kent Persson m.fl. (V):*

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfall.

*2010/11:N373 av Peter Hultqvist m.fl. (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfalls roll i energipolitiken.

*2010/11:N400 av Isak From och Maria Stenberg (båda S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statens roll för stabilitet inom träförädlingsbranschen.

*2010/11:N408 av Ann-Christin Ahlberg (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man vid försäljning av statliga bolag bör se till att jämställdheten i dessa behålls.

*2010/11:N427 av Finn Bengtsson och Lars Hjälmered (båda M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en försäljning av AB Svenska Spel.



BILAGA 2

Finansutskottets yttrande  
2010/11:FiU3y

Riksrevisionens styrelses redogörelse om  
AB Svensk Exportkredit

---

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har givit finansutskottet tillfälle att yttra sig över Riksrevisionens styrelses redogörelse om AB Svensk Exportkredit och en motion, 2010/11:N228 av Lars Elinderson (M).

## Utskottets överväganden

### Riksrevisionens styrelses redogörelse

Riksrevisionen har granskat om AB Svensk Exportkredits (SEK) verksamhet bedrivs i linje med riksdagens beslut. Resultatet av granskningen har redovisats i granskningsrapporten AB Svensk Exportkredit (RiR 2010:15). Riksrevisionens styrelse har med anledning av slutsatserna i granskningsrapporten överlämnat en redogörelse till riksdagen (2010/11:RRS6). Styrelsen anser att Riksrevisionens iakttagelser är viktiga och att resultatet från granskningen bör beaktas av riksdagen.

Riksrevisionens granskning visar att SEK:s uppdrag successivt har bredats och att SEK i dag bedriver verksamheter inom en rad områden utöver ren exportfinansiering. Samtidigt konstateras att finansmarknaden under senare år har genomgått stora förändringar. Riksrevisionen noterar också att uppdraget till bolaget varit i princip detsamma sedan 2000 och ifrågasätter därför bolagets expansion av nya verksamheter och föreslår att regeringen gör en översyn av SEK:s uppdrag.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till regeringen:

- Regeringen bör göra en översyn av SEK:s uppdrag, ta ställning till vilka områden bolaget ska verka inom samt vilken roll bolaget ska ha på marknaden.
- Regeringen bör initiera en finansiell analys av SEK och se över de ekonomiska målen samt anpassa dessa till SEK:s framtida uppdrag.

Riksrevisionens styrelse anser att även om SEK har ett brett uppdrag som riksdagen ställt sig bakom visar granskningen att riksdagen inte har fått en heltäckande bild av hur bolagets verksamhet bedrivs och har utvecklats. Styrelsen konstaterar att bolagets uppdrag har vidgats utan att det statliga åtagandet närmare har belysts av regeringen. Enligt styrelsen är det därför viktigt att riksdagen får en ingående information om SEK:s nuvarande verksamhet och därmed får möjlighet att ta ställning till hur det statliga åtagandet närmare bör se ut. Styrelsen förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en analys av SEK:s verksamhet och finansiella situation.

### Motionen

I motion 2010/11:N228 av Lars Elinderson (M) konstateras att flertalet länder för närvarande kämpar med underskott i handelsbalansen och med statliga budgetunderskott. Enligt motionären kommer statligt exportstöd genom effektiva exportkreditsystem att få en ökad betydelse eftersom devalvering är ett ineffektivt medel för exportfrämjande. Från den utgångspunkt

ten och med hänvisning till regeringens målsättning att pröva motiven till alla statligt ägda bolag bör riksdagen, enligt motionären, ge regeringen till känna att SEK:s verksamhet ses över i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer och att detta sker snabbt och med högsta prioritet.

## Kompletterande uppgifter

Riksrevisionen presenterade sin granskning i näringsutskottet den 18 januari 2011. Den 3 februari 2011 var statssekreterare Gunnar Oom i näringsutskottet för att lämna synpunkter på Riksrevisionens granskning. Ledamöter från finansutskottet var närvarande vid båda dessa tillfällen. Den 8 februari 2011 besökte finans- och näringsutskotten AB Svensk Exportkredit. En av Utrikesdepartementet hemligstämplad konsultrapport med en bolagsgenomgång av SEK har funnits tillgänglig på näringsutskottets kansli för ledamöter i närings- och finansutskotten.

## Utskottets ställningstagande

De iakttagelser som Riksrevisionen för fram i granskningen av SEK aktualiserar frågan om statens roll i exportfinansieringen. Utskottet vill i det sammanhanget betona att SEK har en viktig roll i förhållande till svensk exportindustri. Genom att tillhandahålla långsiktig finansiering till exportföretagen är SEK marknadskompletterande. Utskottet anser att det är denna marknadskompletterande roll som är central för det offentliga åtagandet. Riksrevisionen tar också upp frågan om regeringens styrning. Utskottet betonar vikten av regeringens ägarstyrning och utgår ifrån att regeringen agerar professionellt i styrningen av bolaget samt har dialog i näringsutskottet i frågan.

Samtidigt noterar utskottet att regeringen med utgångspunkt i Riksrevisionens rapport låtit göra en fördjupad bolagsanalys av SEK. Utskottet välkomnar detta och förutsätter att regeringen i sin fortsatta analys och styrning av SEK beaktar Riksrevisionens rekommendationer. Mot bakgrund av detta anser utskottet att näringsutskottet bör avstyrka motionen om att göra en översyn av SEK:s uppdrag, inriktning och övergripande mål och föreslår att skrivelsen läggs till riksdagens handlingar.

Stockholm den 15 februari 2011

På finansutskottets vägnar

*Anna Kinberg Batra*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Thomas Östros (S), Elisabeth Svantesson (M), Jennie Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Green (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Annie Johansson (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S) och Jonas Eriksson (MP).

BILAGA 3

## Företag med statligt ägande

	Ägarandel %	Resultatkrav
<b>Finansdepartementet</b>		
AB Bostadsgaranti	50	Nej
AB Göta kanalbolag	100	Nej
AB Svensk Bilprovning	52	Ja
AB Svenska Spel	100	Ja
A/O Dom Shvetsii	36	Ja
Akademiska Hus AB	100	Ja
Arbetslivsresurs AR AB	100	Ja
Fouriertransform AB	100	Ja
Green Cargo AB	100	Ja
Infranord AB (tidigare Banverket produktion)	100	Ja
Jernhusen AB	100	Ja
Lernia AB	100	Ja
LKAB	100	Ja
Nordea Bank AB	13,5	Ja
Posten Norden AB	60,7	Ja
RISE Research Institutes of Sweden Holding AB	100	Nej
Samhall AB	100	Nej
SAS AB	21,4	Ja
SJ AB	100	Ja
SOS Alarm Sverige AB	50	Ja
Specialfastigheter Sverige AB	100	Ja
Sveaskog AB	100	Ja
Svenska Rymdaktiebolaget	100	Ja
Svenska Skeppshypotekskassan	100	Ja
Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB	100	Ja
Svevia AB	100	Ja
Swedavia AB	100	Ja
Telia Sonera AB	37,3	Ja
Teracom AB	100	Ja
Vasallen AB	100	Ja
Vattenfall AB	100	Ja
Vectura Consulting AB	100	Ja
<b>Justitiedepartementet</b>		
Miljömärkning Sverige AB	10	Nej

	Ägarandel %	Resultatkrav
<b>Utrikesdepartementet</b>		
AB Svensk Exportkredit	100	Ja
Swedfund International AB	100	Ja
<b>Socialdepartementet</b>		
Apoteket AB	100	Ja
Apotekens Service AB	100	Nej
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	100	Ja
Apotek Produktion & Laboratorier AB	100	Ja
Statens Bostadsomvandling AB	100	Ja
Swedesurvey AB	100	Ja
Systembolaget AB	100	Ja
<b>Utbildningsdepartementet</b>		
European Spallation Source ESS AB	100	Nej
<b>Miljödepartementet</b>		
AB Svenska Miljöstyrningsrådet	85	Nej
<b>Näringsdepartementet</b>		
Almi Företagspartner AB	100	Nej
Arlandabanan Infrastructure AB	100	Nej
Botniabanan AB	91	Nej
Inlandsinnovation AB	100	Nej
Innovationsbron AB	83,7	Nej
Norrland Center AB	33,3	Nej
Svensk-danska broförbindelsen SVEDAB AB	100	Nej
Swedish National Road Consulting AB	100	Ja
Visit Sweden AB	50	Nej
<b>Kulturdepartementet</b>		
Kungliga Dramatiska Teatern AB	100	Nej
Kungliga Operan AB	100	Nej
Voksenåsen A/S	100	Nej